ҲУРРИЯТ

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

26 июль - 1 август 2000 йил

30 (183) -сон

Чоршанба кунлари чиқади

1996 йил декабрдан чоп этила бошлаган

...Транспорт прокуратураси мазкур фармойишни қонуний деб топган. Бироқ худди шу прокуратура ушбу фармойиш бўйича мажбуран иш кўрган Қўқон темир йўл станцияси бошлиғини жиноятчи деб топди ва оёғини ерга теккизмасдан олиб бориб қамоққа тикди... 2-бет

Ўзбек санъаткорлари Лондонда концерт беришмоқда! 3-бет

"Ҳур-Ватан"да легионерлар ўйнайди 4-бет

МУЛОҲАЗА

ДЕҲҚОННИНГ КОСАСИ ОҚАРДИМИ?

Шуҳрат ЖАББОРОВ

Бир танишим бор. Пойтахтдаги масъул идораларда ишлаб келарди. Иттифоқо, у кишини чекка туманлардан бирига раҳбар қилиб юборишди. Гоҳ-гоҳида Тошкентга йиғилишларга, хизмат ташвишлари билан келиб турадди. У шаҳарга чиққанда асосий юмушларидан ташқари яна битта ишни режасига киритади: "Тошкент" меҳмонхонасидаги сартарошхонада сочини олдиради.

— Нима, ўзингиз ишлаётган туманда сартарошхона йўқми? — ниҳоят сўрадим бир куни.

— Бор. Жуда яхши "Маиший хизмат уйи" очганмиз. Лекин барибир шаҳар шаҳар-да...

Кўрдингизми, кўпчилигимизнинг хаёлимизда яхлит тасаввур қолган: шаҳарда хизмат юқори даражада, қишлоқда эса ўзига яраша. Яқинда олис туманларда академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари қурилишининг боришини ўрганиб келган мутахассис билан суҳбатлашиб қолдим. У куйиб-пишиб шундай деди: "Нега белгиланган лойиҳага амал қилмаяпсизлар?" деб сўрасам, галстук таққан бир раҳбар "Энди қишлоқчилик, бизга бўлаверади" деб жавоб қилди".

Қизиқ, ўзи қишлоққа паст назар билан қараш бизда қачон пайдо бўлган? Қадим Туронда энг эъзозли инсон бободеҳқон бўлган эди-ку?! Ҳазрат Навоийнинг дилбар ғазалларида мадҳ этилган, достонларида куйланган қаҳрамон ҳам деҳқон эмасмиди?!

Шўро даврига келгандагина саноатга устуворлик берилди, қишлоқ шаҳарга хом ашё етказиб берувчи масканга айланиб қолди. Гўё жамият бир дарахт бўлса, шаҳар унинг асосий танаси, қишлоқ эса бачки шохлари.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг азалий қадриятларимиз тиклана бошлади. Йўлбошчимиз ўз китоблари, маъруза ва нутқларида қишлоқ хўжалигини ривожлантирмай туриб, саноат тараққиёти ҳақида гап бўлиши мумкин эмаслигини баралла баён этдилар. Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастурини ишлаб чиқиш бўйича катта комиссия ишлади. Халқнинг фикр-мулоҳазалари муҳокама этилиб, қабул қилинган Давлат дастурини татбиқ этиш бўйича Президент Фармони эълон қилинди. Фақат қишлоқ хўжалигини ривожлантириш масаласини кун тартибига қўйган Олий Мажлис сессияси ўтказилди. Парламент ер билан, деҳқон фаолияти билан боғлиқ бешта қонунни якдил қабул қилди.

Албатта, шунча гаплар беҳуда кетмади. Қишлоққа, унинг чин соҳиби деҳқонга муносабат ўзгариб боряпти. Жорий йилнинг олти ойи мобайнида 446 та хўжалик ширкатларга айлантирилди. Бу рақамни 2000 йилгача ширкатга ўтказилган 978 тага қўшсак, эндиликда қишлоқ хўжалигимизда қанча ширкат фаолият юритаётганлигини ҳисоблаш қийин бўлмаса керак.

Бу рақамлар тилга олинганда беихтиёр Президентимизнинг огоҳ маъносида айтган сўзлари ёдимга тушади. Давлатимиз раҳбари парламент минбаридан туриб эски типдаги жамоа хўжаликларини ширкатга айлантиришда шошма-шошарлик тўғри келмаслигини айтгандилар. Бу билан хотиржамликка даъват этилгани йўқ, фақат янги шаклга ўтаётган раҳбарлар, мутахассислар, деҳқонлар масаланинг мағзини чақишлари, ўзгаришлар моҳиятини тўлиқ тушунишлари зарурлиги уқтирилганди.

Тушуниб ишлаш — фикрлаб, ҳар бир ҳолатга танқидий баҳо бериш орқали фаолият юритиш демакдир. Лекин нимагадир жойлардаги мутахассисларимиз бу талабдан ўзларини олиб қочишяпти, ислоҳотнинг "алифбо"си янгилик моҳиятини тушунишда, яъни онгдаги ўзгаришда эканлигини билишни хоҳламаяптилар. Қишлоқда иқтисодий ислоҳотларнинг жўнашиб кетмаётганлигига сабаб, эҳтимол, шудир.

Балки, ана шу ўзгаришлар афзаллигини халқ тушунадиган содда ибораларда етказиб бермаётган биз, журналистларда ҳам айб бордир. Ўтган йили бир муҳаррирдан: "Фермер хўжалиги билан деҳқон хўжалиги ўртасида нима фарқ бор?" деб сўрасам, ҳамкасбим кўзини чиртта юмиб: "Фермер хўжалиги чорва маҳсулоти, деҳқон хўжалиги деҳқончилик маҳсулоти етиштиради" деса бўладими? Сўнг шу саволни Иштихон туманида бир хўжалик раҳбарига бериб, тайинли жавоб ололмаганимда ниҳоятда афсусландим. Ахир одамлар билан, ер билан ишлаётган раҳбар ўзи учун яратилган амалдаги қонунни билмасликка ҳақи борми?! Оддий шофёр ҳам кўча ҳаракати қоидалари бўйича имтиҳондан ўтсагина ҳайдовчилик ҳуқуқини қўлга киритади-ку?!

Шу нарсага ишончим комилки, хўжалик тепасида турган одамлар ислоҳот талабларини юрак-юракдан тушунсалар, уни аъзоларга ҳам юқтира оладилар. Деҳқон эса янги усулда бир йил ишласа, якунида дивиденд олса, келгуси йил ўзи шу ишга жонимотин ёпишади. Мен шу ҳолатни Ғиждувон туманидаги "Гулистон" ширкатлар хўжалигида ўз кўзим билан кўрдим. Деҳқонлар дала четига маҳаллий ўғитни отарава, эшак-аравада ташиб келтираётган эди. Нега бу юмуш учун транспорт техникаси ажратилмаганидан ажабландим. Раис буни сезиб:

— Яхшиси, одамларимиздан сўраб кўринг, — деди.

— Техника сўрасам, тракторчига чек йиртиб беришга тўғри келади. Чек, бу — харажат дегани. Тежасам ўзимга фойда эмасми?

Оилавий пудратга бош бўлган бу аёлнинг гапини эшитиб ҳавасим келди. Бўларкан-ку, ислоҳотни жорий этаётганлар ёнгинамизда турибди-ку...

Тошкент шаҳрида хонадонларга сув ўлчайдиган асбоб ўрнатиш бошланганда бир одам нолиб қолди:

— Чатоқ бўлди-да, илгари ваннага тушсак, хоҳлаганча чўмилардик, энди сув ҳам ҳисобда.

Ўшанда индамай қўя қолдим. Орадан тўрт-беш ой ўтгач, ҳалиги одамдан сўрадим:

— Буёғи қандай бўлди, сувни кўп оқизмаяпсизми?

— Э, бу сув ўлчагич яхши нарса экан, — хурсанд тушунтирди у. — Илгари хонадонда одам бошига белгиланган пулни тўлардик. Энди сувни кам ишлатсак, тўлови ҳам кам. Энг охирги қаватга сув юқори босимда чиқиб турибди, чунки қўшнилар ҳам тежамкор бўлиб қолишди-да.

Мана, ислоҳотни қандай тушуниш мумкин. Демак, ҳар ким янгиликни ўз танасида ҳис этиши, юракдан ўтказиши керак.

Қишлоқ хўжалигида ҳам ҳар қайси пудратчи ўз меҳнати самарасини ўзи кўрса, даромади ва харажатлари тегишли ҳужжатларда қандай акс этишининг гувоҳи бўлса, ислоҳот мазмунини онгига сингдира боради. Зеро, Президентимиз ўтган ҳафтада Вазирлар Маҳкамасининг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланиши ва иқтисодий ислоҳотларнинг 2000 йил биринчи ярми якунларига бағишлаб ўтказилган мажлисидаги маърузаларида бу ҳақда тўхталиб шундай дедилар: "... ҳар бир пудратчи ўзининг қанча меҳнат қилгани, қанча маблағ сарфлаганини, ижарага олинган майдондаги ҳақиқий ҳосилдорлик даражаси қанча бўлганини, шунга яраша даромад ёки соф фойда олганини, бинобарин, ўз меҳнати қанчалик тўғри ҳисоб-китоб қилинганини билмаса, айтиб қўяй, бизнинг қишлоқдаги ислоҳотлар тўғрисидаги барча гапларимиз, юксак чақириқларимиз қуруқ сафсатадан нари бормайди".

Бу ҳаммамиз билишимиз шарт бўлган оддий ҳақиқатдир. Демак, қишлоқдаги ислоҳотнинг тақдири одамларимиз тафаккурининг ўзгариши билан боғлиқ. Деҳқоннинг косаси оқариши ҳам худди шундай.

ТАНЛОВ

"ҲУҚУҚ ВА БУРЧ"

Республика Олий хўжалик суди ва Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ўтказган анъанавий "Ҳуқуқ ва бурч" танлови ғолибларини тақдирлаш маросими бўлди. ОАВ ходимлари ўртасида уч йилдан буён ўтказилиб келинаётган мазкур танловда бу йил таҳририятларнинг қатнашиши янгиликдир. Демак, танлов ғолиблари қуйидагилардан иборат:

1-ўрин **Мурод ТИЛЛАЕВ** — Ўзбекистон Республикаси ИИВ бирлашган таҳририяти мухбири;

2-ўрин **Шарофиддин МАМАНАБИЕВ** — Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги юридик бошқармаси мутахассиси;

3-ўрин **Ҳулкар ҲАМРОЕВА** — Ўзбекистон радиоси маориф ва тарбия муҳарририяти муҳаррири.

Шунингдек, 11 нафар журналистга рағбатлантирувчи мукофотлар берилди.

Таҳририятлар ўртасида эса 1-ўрин **"Халқ сўзи"** газетаси таҳририяти,

2-ўрин **"Ҳуррият"** мустақил газетаси таҳририяти, 3-ўрин **"Адолат кўзгуси"** газетаси — Сирдарё вилоят прокуратураси нашри ғолиб деб топилди.

Олий хўжалик суди раиси Мирзоулуғбек Абдусаломов тақдирлаш маросимини очар экан, "Қонунлар мураккаб, уларни тушуниш қийин. Аммо сизнинг қаламингиз халқимизга уларни оддий сўз билан тушунтиришга, биз амалга ошираётган ишларни тарғиб қилишга катта ёрдам беряпти", — деди.

Олий хўжалик суди амалга ошираётган ишлар кўламининг катталигини чамалаб туриб, журналистларнинг бугун ёзаётган мақоласию тайёрлаган кўрсатуви қониқарли даражада эмаслигини эътироф этмай иложимиз йўқ. Мустақиллик дунёга келтирган хўжалик судлари айни вақтда бозор иқтисодини тартибга солувчи ғоятда муҳим омиллардан бирига айланиб бормоқда. Мамлакатимизда 143 хўжалик суди фаолият кўрсатаяпти. Маҳкамада 17 нафар фан номзоди, бир нафар фан доктори ва 19 нафар конституцион суд аъзоси ҳам меҳнат қилаяпти.

Хўжалик судларида 1994 йилда 7,5 минг, 1994 йилда 11 минг... 1999 йилнинг биринчи ярмида эса 17 мингта низо кўриб чиқилган. Ўтган йилда даъвогарлар фойдасига 91 миллиард сўмлик низолар тартибга солинган бўлса, 2000 йилнинг олти ойида даъвогарлар фойдасига 53,4 миллиард сўм ундириб берилди, мамлакат бюджетига 575,8 млн. сўм давлат божи ва жарималар ундирилди. Шу йилнинг биринчи ярмида 1469 мансабдорга таъсир чоралари кўрилди, 81 киши устидан жиноий иш қўзғатилди, 652 мансабдорга маъмурий чора қўлланилди. Мулкий жавобгарликка тортилганлар қанча!

Тақдирлаш маросимида Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳамраислари Х.Дўстмуҳамедов ва А.Аъзамов ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Олий хўжалик суди билан журналистлар ўртасидаги ўзаро самимий алоқалар бундан кейин ҳам давом этади. Келгусида Олий хўжалик судининг ташаббуси билан ўтказилаётган бундай танловлар бошқа нуфузли маҳкамаларга ибрат бўлса, ажаб эмас.

МУХБИРИМИЗ

АНЖУМАН

ИМОМ АЛ-БУХОРИЙ КУНЛАРИ

Самарқанд вилояти Челак тумани Хартанг қишлоғидаги Имом ал-Бухорий ёдгорлик мажмуида "Миллий мафкура ва диний қадриятлар" мавзусидаги республика илмий-амалий анжумани ўз ишини бошлади. Анжуман буюк ватандошимиз, ҳадис илмининг султони Имом ал-Бухорий кунлари доирасида ўтказилди. Бунда самарқандлик олимларнинг чиқишлари тингланди.

Илмий-амалий анжуман Имом ал-Бухорий халқаро жамғармаси томонидан ташкил этилди. Ушбу жамғарма раиси Зоҳидулло Мунавваров анжуманни очар экан, уни анъанавий тарзда ҳар йили буюк муҳаддис туғилган кунда ўтказишга қарор қилинганлигини ва келажакда у халқаро мақомга эга бўлишини уқтирди.

Яқин вақтларгача улуғ бобокалонимиз ҳақида бизга кўп нарса маълум эмасди. Чет элда биздан кўра кўпроқ билишарди. Фақат мустақиллик йилларида Президентимиз И.Каримовнинг саъй-ҳаракатлари билангина Имом ал-Бухорийнинг номи кенг тарқалди. Ана шулар хусусида сўз юритиб З.Мунавваров анжуман олдида турган вазифалар ҳақида алоҳида тўхталди. Унинг вазифаси миллий ғоя, миллий мафкурада исломий қадриятларнинг ўрни қандай бўлиши керак, эътиқод бутунлигини, унинг мустаҳкамлигини сақлашда уларнинг мавқеи қандай, деган саволларга жавоб топишда ёрдам бериши керак.

Анжуман иштирокчиларини, шунингдек, Самарқанд вилоят бош имом хатиби Усмонхон Алимов қутлади. У Имом ал-Бухорий таваллуд топган кунда ўтказиладиган илмий-маърифий тадбирларга анъанавий тус ва халқаро мақом берилиши буюк ватандошимизга бўлган ҳурмат ва эҳтиромнинг ёрқин намунаси эканлигини уқтирди. Имом ал-Бухорийнинг хизматлари ҳақида гапириб, нотиқ, жумладан, қуйидагиларни таъкидлади: одамларни тўғри йўлдан адаштиришга бўлган уринишлар аввалари, ислом динининг дастлабки босқичларида ҳам бўлган. Динимизга, унинг асосларига қарши турган турли гуруҳлар мавжуд эди. Ўшанда боболаримиз ўзларини қандай тутишди? Имом Ғаззолий, Имом ал-Мотурудий, Имом Тафта, Имом Абу Ҳанифа, Имом ат-Термизий ва ўнлаб бошқа алломаларимиз уларнинг ақидаларини яксон қилишган эди. Ана шу алломалар қаторида ҳадис илмининг султони деб тан олинган Имом ал-Бухорий ҳам бор эди ва ўзининг алоҳида мавқеига эга.

Имом ал-Бухорий кунлари доирасида дилларни эритган иккита муҳим янгилик юз берди. Улуғ бобокалонимиз ёдгорлик мажмуида ўзбек халқи қўлёзмалари мероси илмий марказининг Самарқанд бўлими очилди. Унда ҳозирнинг ўзида мингдан ортиқ китоб, қўлёзма ва тошбосма манбалар мавжуд. Марказ аҳолидан қимматли қўлёзмаларни сотиб олади, уларни тадқиқ этиш билан шуғулланади. Барча манбалар марказда ўрнатилган компьютерларга киритилади. Интернет тизими орқали марказ меросимизни бугун дунёга тарғиб қилиш имкониятига эга бўлади ҳамда бошқа мамлакатлардаги ислом тадқиқотлари марказлари билан алоқада бўлади.

Шу куни содир бўлган иккинчи янгилик бунёдкорлик мажмуида музейнинг очилиши бўлди.

Тошпўлат РАҲМАТУЛЛАЕВ

Кеча Паркент тумани маданият саройида мамлакатимиз мустақиллигининг 9 йиллиги олдидан

"ЭНГ УЛУҒ, ЭНГ АЗИЗ"

танловининг Тошкент вилояти бўйича ҒОЛИБЛАРини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Ижодкорлар орасида қуйидаги ҳамкасбларимиз бор:

Абдусаттор ҲОТАМОВ - Зангиота тумани "Истиқлол" газетаси муҳаррири

Шавкат ТУРОБ - журналист

Зиёвуддин ХОЛИҚОВ - фотомухбир

УСМОНБЕК - "Паркент тонги" газетаси мухбири

Ғолибларни чин дилдан табриклаймиз!

ИСТАК

КЎРСАТУВЛАР ЧАЙҚАЛМАСА...

"Ахборот" кўрсатуви кейинги пайтда (аниқроғи, 2000 йилнинг бошидан) негадир томошабинни чалғитадиган тарзда берилмяпти. Ахир ўзингиз ўйланг, кўрсатувни олиб бораётган диктор ортидаги 20 га яқин тасвирлар "лип-лип" этиб ўзгариб турса, менимча, киши фикрини чалғитади. Бу ҳам етмагандек, ўша "лип-лип" экранлар олдида жойлашган стол атрофида аллакимлар ғимирлашади. Улар қандайдир қоғозларни келтириб қўйиб, нимандир олиб кетиб туришади. Баъзан ўзлари ҳам кўриниб кетишади. Кадр ортидаги ходимларнинг экранда кўрингиси келган экан, вақти-вақтида бу ҳақда алоҳида кўрсатув бериш мумкин-ку?!

"Ахборот" – телевидениенинг энг муҳим сиёсий кўрсатуви. Шундай экан, у жиддий тайёрланиши ва томошабинга нуқсонсиз етказиб берилиши шарт.

Яна бир таклиф. "Ахборот"нинг бош лавҳаси ҳозиргидан яхшироқ ишланиб, бош мусиқаси (позивнойи) киши асабига тегмайдиган қилиб ўзгартирилса.

"ЎзТВ"чиларга охирги таклиф. Улар минг машаққат билан тайёрлаб,

эфирга узатаётган кўрсатувлари жойларда узилишларсиз қабул қилиниб, томошабинларга сифатли етказиб беряптими, йўқми? Шу масала билан қизиқиб, телетомошабинларнинг бу ҳақдаги фикри ҳам "Ахборот"да бериб борилса.

Бу саволни қўйишимнинг сабаби бор. Биз илгари "ЎзТВ-I" ва "РЖТ" кўрсатувларини томоша қилардик. Бу йилнинг 17 январидан бошлаб эса "РЖТ" ўрнига "ЎзТВ-2" кўрсатувлари узатиляпти. Бу, тўғриси, жуда яхши иш бўлди. Негаки "ЎзТВ-2" "Ёшлар" телеканалига гап йўқ экан!

Биринчи канал кўрсатувлари бизгача сифатини анча йўқотиб етиб келяпти. Ҳатто баъзан Олий Мажлис сессияси ҳақида ёки бирор бошқа муҳим хабар берилаётган пайтда ҳам гоҳ тасвирда, гоҳ овозда узилиш бўладики, бунга чидаш қийин. Негадир май ойи бошларидан буён "Ёшлар" телеканали кўрсатувларининг овози манқа бўлиб қолди. Баъзан тушуниб бўлмас даражада бузилади, гоҳо тасвир аниқ илғаб бўлмас даражада ёмонлашади.

Телевидение – энг таъсирчан оммавий ахборот воситасидир. Буни нафақат телетомошабинлар ёки тележурналистлар, балки кўрсатувларни қабул қилиб, узатувчи алоқачилар ҳам яхши англаб етишса, юқоридаги нуқсонларнинг асосий қисми бартараф этилган бўларди.

Ҳамид ПИРИМҚУЛОВ

Қашқадарё вилояти, Усмон Юсупов тумани

ЯНГИЛИК

"МОҲИЯТ"

Ўтган ойнинг бошида республикамиз матбуоти яна икки нашр билан бойиган эди. "Туркистон-пресс" нодавлат ахборот агентлиги томонидан "Время и мы" ва унинг иловаси ҳисобланмиш "Суббота" ҳафталик газеталари чоп этила бошланганди. Куни кеча агентлик муассислигидаги яна бир нашр — "Моҳият" аталмиш газетанинг илк сони ўқувчиларга тақдим этилди.

Ташқи кўринишда алоҳидаликка интилинган биринчи сонда мавзуларнинг ҳам ранг-баранг бўлишига жиддий ҳаракат қилингани сезилади.

Республикамиз ҳаётидан турли хабарлар, ислоҳотларнинг бориши, бугуннинг долзарб воқеалари газетанинг илк икки саҳифасининг мағзини ташкил этади. Учинчи саҳифада жаҳон миқёсидаги янгиликлар ўқувчиларни ўзига жалб этиши шубҳасиз. Бу саҳифанинг таъсирчанлигига Интернет деган ажойиб тизимнинг ҳиссаси беқиёслиги саҳифанинг кўринишиданоқ сезилади.

Туртинчи саҳифа ҳам ўзгача. Одатда, газеталарнинг бу саҳифаси "енгил" бўларди. "Моҳият"ники эса, анча залворли. Ҳаттоки, "судебний" дейдиган мақола ҳам шу бетда...

Хулласи, кўринишда ўзгачалик касб этмоқчи бўлган бу газетага оқ йўл тилаб, нафақат кўринишда, балки маъно ва мазмун жиҳатидан-да мукаммал бўлишини истаймиз...

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Яқин кунларда газеталар сафига "болача"си — ҳафталик иловаси бўлмиш "Ҳордиқ" ҳам қўшилиши кутилмоқда...

ҚИЁС

АҚШ Миллий боғи билан танишишни истайдиганлар эндиликда 379 та боғ учун бор-йўғи 1 та чипта олишлари мумкин. Унинг нархи эса, 50 $ бўлиб, бир йилгача ўз кучини сақлайди.

РАҚАМ

2001 йилнинг баҳорида Англиянинг жануби-ғарбида энг йирик ботаника боғи очилади. Сунъий равишда барпо этилган бир йўла тропик, субтропик ва субконтинентал иқлим шароитида 80 000 дан зиёд ўсимлик ўсади.

Келгуси сонларда:

Айбланувчи... маҳаллада муҳокама қилинади

(Қўқон шаҳар прокурори ташаббусига жиндек изоҳ, жиндек ислоҳ)

ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

ЖУРНАЛИСТ ТЕКШИРУВИ

Турсунали АКБАРОВ

БИР ФАРМОЙИШ БАЛОСИ

Ёхуд қонунни "айланиб ўтишга" уриниш аксар ҳолларда бегуноҳ ходимни... қамоққа тиқишга олиб келиши хусусида

1. Мухтасар маълумот

Темир йўлларни бежиз мамлакатнинг қон томирига ўхшатишмайди. Шу боиси, истиқлолнинг дастлабки йилларидаёқ Ўзбекистонда темир йўл тизимини бошқариш ва молиялаш юзасидан қатор ислоҳотлар амалга оширилди. Жумладан, "Ўзбекистон темир йўллари" Давлат акционерлик темир йўл компанияси ташкил этилди. Компания таркибидаги Фарғона бўлими (бугунги кунда дирекция) вужудга келганини ҳам ушбу ижобий ўзгаришларнинг бир кўриниши сифатида қабул этиш мумкин. Демак, енг шимариб ишлаш ва шунга яраша яхшироқ яшаш фурсати етиб келди... Ахир, биргина вагонлар вақтида бўшатилмагани ёхуд юкланмаганлиги учун ундириладиган отнинг калласидай жарималар темир йўл ташкилотини ўзида қолдирила бошлаганининг ўзиёқ соҳа ходимларига ка-атта имконият яратиб қўйганини кўрсатмайдими? (СССР даврида жарималарнинг салмоқли қисми бюджетга ўтказиларди). Устига-устак, яна бир янгилик (ушбу ҳолатни эслаб қолинг, мухтарам ўқувчи): пул маблағларини у ҳисобдан бу ҳисобга кўчириб юборавермаслик учун темир йўл ташкилотларидан ўз номларига келган вагонлар туриб қолган чоғда ҳам жарима ундирилмайдиган бўлди!

Бир сўз билан айтганда: ишла-ривожлан-бойиб кет... Ҳамма ёқда яшил чироқ... Аммо беш қўл баробар эмас-да...

Энди гапнинг индаллосига ўтсак...

2. Аж-жойиб фармойиш

"Ўзбекистон темир йўллари" Давлат акционерлик темир йўл компанияси раиси томонидан 1995 йил 25 декабрда тасдиқланган Низомнинг 4.1-бандига асосан Фарғона темир йўл бўлимига хўжалик ҳисобида (бу сўзларга ҳам эътибор беринг, ўқувчи) фаолият юритувчи Қўқон станциясига ҳамда қолган 14 та корхона қаради. Мазкур Низомнинг 2.3-бандига асосан бўлим (бугунги кунда дирекция) қарамоғидаги барча ташкилотларни молиялаштиришга ҳақли экан. 2.21-банд эса савдо шахобчалари ҳамда боғчаларни ҳам молиялаштиришни назарда тутади.

Низом тасдиқлангандан сўнг орадан роппа-роса бир йил ўтиб, 1996 йилнинг 25 декабрида "Ўзбекистон темир йўллари" ДАТК Фарғона бўлими бошлиғи М.Мирҳамзаев имзоси билан 134-сонли фармойиш чиқади. "Молиявий-ташкилий ишларни ҳал қилиш тўғрисида"-ги мазкур фармойишнинг 3-бандини шундайлигича келтирамиз:

"3. Бўйсинувчи корхоналарда бюджетдан қарздорлик ҳолати мавжуд бўлса, ушбу корхонани фаолият кўрсатишини тўхтатмаслик учун қарздор бўлмаган бўлим корхонаси ҳисобига олинган маҳсулот билан моддий-қимматликлар эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш чоралари кўрилсин".

Бу мураккаб жумлани соддалаштириб кўрсак, бўлимга қарашли бирон корхонанинг бюджетдан қарзи туфайли бандаги ҳисоб рақами ёпилган бўлса, бошқа ҳисоб рақами очиқ корхона бемалол бу корхона учун ҳисоб-китобни амалга оширавериши деган.

Турган гапки, мазкур фармойиш ҳуқуқшунос назаридан ўтган. Боз устига, бугунги кунда ҳам дирекция бошлиғи бўлиб ишлаётган муҳтарам М.Мирҳамзаев вилоятдаги "Адолат" адвокатлик фирмаси адвокати М.Аҳмадалиевнинг сўровномасига 20 март 2000 йили қайтарган 104-сонли жавобларида мана бундай деб кўрсатиб ўтибдилар: **"...Дирекция томонидан 25 декабрь 1996 йили тасдиқланган 134-сонли фармойиш эса юқорида кўрсатилган Низомга қўшимча қилиб чиқарилгандир... 7. Транспорт прокуратураси томонидан Фарғона дирекцияси чиқарган буйруқ ва фармойишлар текширилганда камчиликлар аниқланмаган..."**

Кўринадики, транспорт прокуратураси мазкур фармойишни қонуний деб топган. Бироқ худди шу прокуратура ушбу фармойиш бўйича мажбуран иш кўрган Қўқон темир йўл станцияси бошлиғини жиноятчи деб топди ва оёғини ерга теккизмасдан олиб бориб қамоққа тиқди...

3. Ишни қилган карнайчи...

Юқорида таъкидланганидек, Қўқон темир йўл станцияси хўжалик ҳисобида. Уни 1947 йили туғилган, олий маълумотли, ўз фаолиятини 35 йил бурун оддий ишчиликдан бошлаган Ғуломжон Усмонов бошқарар эди.

Эътироф этиш керак, узоқ йиллик ҳалол меҳнати эвазига қатор мукофотлар билан тақдирланган, "Фахрий темирйўлчи" унвонига сазовор бўлган Ғуломжон Усмонов юраги хасталигига қарамай астойдил ишлаб, бир пайтлар ҳукумат берган "дом"даги 3 хонали уйида беш фарзанди билан яшаб келмоқда.

Ажабки, Усмонов бошқараётган Қўқон темир йўл станцияси ишлари тобора гуркираб кетаверди. Чунончи, станция 1998 йилни 46 миллион сўм соф фойда билан якунлади!

Табиийки, бировдан қарзи йўқ, солиқларни вақтида тўлаб турган ташкилотнинг банкдаги ҳисоб рақами ҳамиша очиқ бўлади. Фалакнинг гардишини қарангки, ушбу таҳсинга сазовор ҳолат шўрпешона Усмоновнинг бошига бало бўлиб ёғилди.

Воқеа мана бундай бўлганди:

...1998 йилнинг бошларига келиб, "Ўзбекистон темир йўллари" ДАТК Фарғона дирекцияси иқтисодий жиҳатдан оғир аҳволда эди (биргина маошнинг ўзидан ишчилар олдида ўша йилнинг 1 февраль ҳолатига кўра 13 миллион 100 минг сўм, 1 июнь ҳолатига кўра эса 18 миллион сўм қарзи бор эди). Иш ҳам тўхтаб қолиш арафасида: бирон ташкилот қарзга нарса бермайди. Темир йўл тизимининг узлуксиз фаолиятини таъминлаб туриш учун эса ҳар куни кислород олиш керак, газ олиш керак, эҳтиёт қисм... Бу ёқда бўлим бош ҳомий бўлган "Темирйўлчи" футбол жамоаси оғзини очиб ўтирибди.

Мана шунда узоқни кўзлаган дирекция раҳбарияти ўша машъум 134-фармойишни икки йил бурун бекорга чиқариб қўймагани маълум бўлади. Яъни, Али воситасида Валининг қарзи узишга ўтилади.

Схема эса жуда оддий: маълумки, маошдан, бошқа ташкилотлардан қарзи бор, картотекада ўтирган дирекция энг аввало маош бўйича қарзини узиб олиши, ана шундан сўнггина фаолият учун ул-бул сотиб олиши мумкин эди. Қонун шуни талаб қилади, банк билан солиқ эса буни қаттиқ назорат қилади!

Демак, ягона нажот хўжалик ҳисобида, фойда кўриб ишлаётган Қўқон темир йўл станциясида дирекция раҳбарияти шундай йўл тутади: яъни, Қўқон станцияси бир сўм сўрамагани ҳолда 1998 йилнинг февраль — июль ойларида бўлим-(дирекция) Қўқон станцияси ҳисоб рақамига "Иш ҳақини молиялаш учун" деган асос билан 14 миллион 70 минг сўм пул ўтказади. Табиийки, осмондан тушаётгандай пайдо бўлаётган бу пуллар бировдан бир сўм сўрамаган Усмоновни ажаблантиради.

Бош ҳисобчи дарҳол бўлим раҳбариятига қўнғироқ қилади. У ердан эса: "Тушган пулларни фалон-фалон жойларга ўтказинглар, чунки бизнинг ҳисоб рақамимиз вақтинча ёпиқ", деган қатъий кўрсатма олади. Асос сифатида эса ўша 134-фармойиш тилга олинади (Дарвоқе, станция бош ҳисобчиси Муяссар Имомалиева судда, айни шу кўрсатмани февраль ойида дирекция молия бўлими бошлиғи Мамажонов, унинг муовини Алимовадан олганини ва шу куниёқ топшириқни бажарганини айтади).

Хуллас, пул, унинг ортидан эса кўрсатмалар келаверди. "Иш ҳақини молиялаш учун" деб туширилган маблағни Қўқон станцияси дирекция эҳтиёжи учун ўтказиб бераверди: 17 февраль куни "Эрали" фирмасига больтлар учун 140 минг, шу куни "Озод" корхонасига кислород учун 60 минг, 3 апрель куни Қўқон "ОРС-НОД-2" корхонасига кредиторлик қарзи учун 1 миллион, "Темирйўлчи" футбол клубига 1 миллион ва ҳоказо...

Дирекциянинг бундай хатти-ҳаракатининг охири вой бўлишига ақли етган чоғи, Усмонов станция ҳисобига ўтказилган жами суммани 79-счёт орқали Фарғона темир йўл дирекцияси харажатларига олиб бориб, станция харажатига бир сўмни ҳам киритмайди.

Турган гап, бу ўжарлик кимларгадир ёқмади...

14 миллиондан ошиқ пул эга-эгасини топиб кетгандан кейин "Темир йўл Аудит" фирмаси Қўқон станциясида тафтиш ўтказди: ўзлаштириш ва камомад йўқ!

Йил якунланди, Қўқон темир йўл станцияси, юқорида айтилганидек, 1998 йилни 46 миллион сўм соф фойда билан якунлади.

Бироқ 1999 йилнинг ўрталарига келиб Қўқон станцияси Фарғона транспорт прокуратураси томонидан ҳақиқий ҳужумга дучор бўлди. Қўқон станцияси "Темир йўл Аудит" текширувининг 24.07.1998 йилги хулосасига эга бўлса-да, ушбу текширувда аниқланган айрим камчиликлар бартараф этилишини ўрганиш ҳақидаги режа 1999 йилнинг 19 майидагина тасдиқланган бўлишига қарамасдан, прокуратура бундан икки ҳафта бурун(!), яъни, 5 май куни Фарғона вилоят солиқ бошқармасига хат йўллаб, Қўқон станциясида тафтиш ўтказиш учун тўрт нафар мутахассис юборишни сўраган.

Буям ҳали ҳолва экан. Кейинги етти ой мобайнида Қўқон станцияси бир неча маротаба кетма-кет тафтиш бўронига дучор бўлди: май ойида "Маслаҳат Аудит ахборот" текшируви, октябрда — вилоят солиқ бошқармаси, октябрда — Республика темир йўл тафтишчилари ва ҳоказо...

Буларнинг бари Президентимизнинг **Назорат органлари ишини чеклаш, қайта ва такрорий текширувлари йўл қўймаслик ҳақидаги Фармонига батамом зид эканини айтмасак ҳам тушунгандирсиз?**

Бундай текшир-текширлар ўтган йилнинг кузига бориб, 7575-рақамли жиноий иш кўринишини олди. Ҳали айби исботланмасдан туриб, эҳтиёт чорасини қўллашга мутлақо зарурат бўлмаса-да, фақат бир киши "терговдан қочиб яшириниши мумкин" деган ўта бемаъни асос билан ҳибсга олинди. Сезиб тургандирсиз, бу одам — Ғуломжон Усмонов эди.

4. Даъво

Айблов хулосасининг Ғуломжон Усмоновга тегишли қисмини ўқисангиз, лабга учуқ тошадиган оҳангда ёзилган. Гўё у ўз бош ҳисобчиси М.Имомалиева, ўринбосари Х.Абдуллаевлар билан тил бириктириб, Фарғона темир йўл дирекцияси томонидан иш ҳақини молиялаш учун тушириб берилган пул маблағларидан 13 миллион 970 минг сўмини турли темир йўлга алоқасиз ташкилотларга ўтказиб юборганликда айбланади.

Дарвоқе, ўқувчига янада тушунарлироқ бўлиши учун яна бир ҳолатга изоҳ бериб ўтайлик. Мабодо, юқорида кўрсатилган 14070 минг сўмни **Фарғона темир йўл дирекцияси тўлов интизомига риоя қилган ҳолда сарфлаганда эди,** мутахассисларнинг хомаки ҳисоб-китобларига қараганда, Давлат бюджетидан мавжуд қарзларга 6127,1 минг сўм, Пенсия жамғармасига 7357,2 минг сўм, Меҳнат биржасига 110,1 минг сўм, тармоқ касаба уюшмаси қўмитасига 481,6 минг сўм ўтказилиши лозим экан (Буям ҳолва. Умуман, дирекциянинг мажбурий тўловлар, кредитор-дебитор қарзларининг ҳисоб-китоби бир неча юз миллионларни ташкил этиши хусусида тахминлар бор).

Ўҳ-ҳў, залворли рақамлар, нима дедингиз?

Ўттиз беш йил шу даргоҳнинг тупроғини ялаган, эртаиндин невара тўйини ўтказаман деб юрган Ғуломжон Усмоновнинг тўсатдан ҳибсга олиниши Фарғона темир йўл дирекциясидагиларни сергак торттирмади. Сабабки, воқеа 1999 йилнинг кеч кузида, сайлов жараёни қизиган маҳал юз берган, дирекция раҳбари номзоди Олий Мажлис депутатлигига қўйилган, бинобарин, ходим борки, ўз сардори ғалабаси учун қамишдан бел боғлаганча астойдил елиб югурмоқда эди.

Омадни қаранг, **жиноий ишнинг дирекция раҳбарига тегишли қисми сайловолди ташвиқотлар бошланган заҳоти ҳаракатдан ётқизилди. Раҳбар депутатликка сайланган кунлари эса шўрлик Ғуломжон Усмонов ва яна ўн бир нафар темирйўлчининг жиноятчига айлантирилган тўрт томлик жиноят иши терговчининг қўлидан чиқиб, судья столига келиб бўлганди...**

Ҳатто кейинроқ, 2000 йилнинг май ойида ўтказилган суд чоғи "Ўзбекистон темир йўллари" ДАТК Фарғона дирекцияси молия бўлими бошлиғи Мўйдинжон Мамажонов дирекциядан қанча маблағ қаерга ўтишини фақат бошлиқ ва унинг муовини ҳал қилишини, Қўқон станциясига ўтган пулдан ҳам бехабар қолганини, чунки айнан ўша пайтлари Фарғона вилоят хўжалик судига қатнаб, мунтазам равишда кўпайиб кетган дебиторлик қарзларини қидириш билан машғул бўлганини, Қўқон станциясига ўтказилган пулдан эса тафтиш хулосаларини ўқигандан кейингина воқиф бўлганини қайта-қайта айтса-да, бу гаплар ҳам инобатга олинмади: бош айбдор "муомалани билмайдиган", "патриот" Ғ.Усмонов бўлиб қолаверди.

Шу ўринда тафтишчилар ва прокуратура ходимларининг яна иккита асосий даъвоси ҳақида тўхталиб ўтмасак бўлмас. Эмишки, текшириш чоғи Қўқон станцияси ўз ходимларидан 1 миллион сўмга яқин қарздор экан.

"Ол-а!" дегинг келади, ахир станцияда 165 киши ишлайди, уларнинг ойлик маоши ўртача 15 минг сўм бўлганда ҳам жами 2 миллиондан ошади, шундай экан, ҳатто аванси вақтида берилган ишчисидан корхона қандай қилиб қарздор бўлади? Иккинчи ҳилвираброқ турган даъво шуки, Қўқон станцияси вақтидан ортиқроқ туриб қолган вагонлар учун 456000 сўм жарима ундирмаган эмиш. Бу хусусда мақоламиз аввалида ҳам тўхталгандик. Фикримизни такрорлаб ўтирмаслик учун "Ўзбекистон темир йўллари" ДАТК Фарғона дирекцияси бошлиғи жаноб М.Мирҳамзаевнинг адвокатга йўллаган расмий жавобидан яна бир парча келтирамиз: **"...темир йўл станцияларида ўнлаб, юзлаб бўш вагонлар юк юклашга бериш учун заҳирада (резерв) сақлаб турилади. Бу вагонларга жарима қўлланилмайди. Айблов хулосасида кўрсатилган юкли вагонлар ҳам Қўқон станция йўлларида зарур бўлган темир йўл ташкилотларига бериш учун ушлаб турилган. Темир йўл ташкилотларига вагонларнинг нормадан ортиқ туриб қолганлиги учун жарима қўлланилмаслиги "Ўзбекистон темир йўллари" ДАК нинг 1999 йил 22 ноябрдаги Н/16-40 А сонли телеграф кўрсатмасида ҳам ўз аксини топди..."**

Бунга изоҳ бериш шарт бўлмас-ов!

Бироқ, барибир Усмонов қамоқда қолаверди. Набира тўйига атаб яхши ниятлар билан йиғилган пулнинг бир қисми қамоққа — "передача"ларга кетди. Ҳайратда қолган меҳнат жамоаси йиғилиш ўтказиб, Усмоновни ўз кафиллигига олишини билдириб, прокурор номига ёзма илтимоснома юборди. Прокурор лоақал жавоб беришни ўзига эп кўрмади.

Ҳолбуки, тергов аллақачон Усмонов ўша бехосият 14 миллион 70 минг сўм пулнинг 6 миллионига тегишли "поручения"ларга имзо қўйганини, қолганига эса 2-имзо ҳуқуқига эга ўринбосари қўл қўйганини аниқлаганди (кейинроқ 2-имзо ҳуқуқига эга ўринбосар Х.Абдуллаев эса суддан оқланиб чиқиб кетди. Қандини урсин!).

Шундаям юраги хаста Усмоновни ҳибсда сақлаб туравеﾠришди.

Ниҳоят, орадан қирқ беш кун ўтибгина, набира тўйига аталган пулдан 250 минг сўми гаровга қўйилгач, Усмоновга нисбатан эҳтиёт чораси ўзгартирилди.

Энди баъзи бир ҳақли саволлар туғиладики, уларни сиз билан ўртоқлашсак.

Машъум 134-фармойишни прокуратура қонуний деб топган экан, бунинг устига, дирекция ҳам 14 миллион можаросини қонуний-молиявий операция деб турган экан, унда нима учун Усмонов емаган сомсага пул тўлаши керак? Агарки, 134-фармойиш ноқонуний бўлса, нима учун уни чиқарган, унга имзо қўйган раҳбар эмас, ижрочи Усмонов жавоб бериши керак? Нима учун Усмонов ўзига қарши кўрсатма берганлардан бирортаси билан юзлаштирилмади?

Бунинг устига, пул ўтказилган биронта ташкилот билан Қўқон станцияси ўртасида икки томонлама шартнома йўқ, барча шартномалар дирекция билан тузилган. Қўқон станцияси эса — гарчи хўжалик ҳисобида ишласа-да, дирекцияга бўйсунувчи ташкилот сифатида қарзларни тўлашга восита ролини ўйнаган (тўғрироғи, ўйнаттирилган!), холос. Нима, Усмонов бошқарган корхона айби — яхши ишлаганида, йилни 46 миллион сўм фойда билан якунлаганидами?

Мансаб йўриқномасига кўра, станцияда юк тушириш ва ортиш станция бошлиғи ўринбосари Ш.Каримов тасарруфида. Бироқ Каримов ишда гувоҳ сифатида қайд этилмоқда, холос. Нега?.. Нега?.. Хуллас, саволлар қайнаб чиқаверади.

Яқинда, 20 май куни Қўқон шаҳар суди биносида судья О.Ишматов раислигида суд мажлиси бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси ЖК нинг 205-модда "А" банди (мансабдор шахснинг жуда кўп зарар етказган ҳолда мансаб ваколатидан қасддан фойдаланиши), 209-модданинг "А" банди (мансаб сохтакорлиги такроран содир этилган) билан айбланган Ғуломжон Усмоновга икки йил 8 ой озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди-ю, Республика Президентининг 30.04.1999 йилги Амнистия тўғрисидаги Фармонига асосан тайинланган жазони ўташдан озод қилинди.

Гарчи Ғ.Усмонов жазодан озод этилса-да, унинг пешонасига тамға босилгани қолди: судланган!!!

5. Бу ёғи нима бўлади?..

Бу савол бизни ҳам қийнамоқда. Наҳотки, адолат мудом кемтик, мудом ямоққа муҳтож...

Тўғри, Қўқон шаҳар судининг судьяси О.Ишматов мазкур жиноий иш юзасидан ҳукм чиқариш асносида алоҳида ажрим ҳам чиқарган. Ажримки, жиноят иши қўзғатиш ҳақида! Унга кўра "Ўзбекистон темир йўллари" ДАТК Фарғона дирекцияси мансабдор раҳбарларининг хатти-ҳаракатлари қонунга хилоф деб топилган. Ушбу асосга кўра дирекция бош раҳбаридан тортиб дастлабки тергов жараёнида сунъий равишда ишдан "сиқиб" чиқарилиб, бир думалатиб "гувоҳ"га айлантирилган бошқа мансабдор шахслар ЖКнинг тегишли моддалари билан жавобгарликка тортиладиган бўлди.

Бироқ Ғ. Усмонов-чи? У айбсиз айбдор бўлиб қолаверадими?

Кўринадики, "14 миллион можароси" ҳали-бери якун топадиган эмас. Шу боис, қўлимиздаги бевосита мазкур иш билан боғлиқ қўшимча факт, маълумот ҳамда ҳужжатларга тўхталиб ўтирмадик. Ушбудан келиб чиқиб, мақоламизга ҳам сўнгги нуқтани қўйишга шошмайроқ турамиз.

ЭЪТИРОЗ

ОИЛАНИНГ ШАЪНИ

Муҳтарам таҳририят!

Мен бундан бирмунча илгари Сариосиёнинг Шарғун шаҳридан хат йўллаган эдим, хатим шу вақтга қадар газетада эълон этилмаганидан хавотирда таҳририятга келишга мажбур бўлдим. Гап шундаки, газетанинг шу йил 17 май сонида "Суд қарори чиқдию... Ёки уйидан бошпана берган укани судга берган опалар ҳақида" сарлавҳали мақола чиққан эди. Мен шу мақолада тилга олинган оилада туғилиб катта бўлган қизлардан бириман. Оилалиман, худога шукр, фарзандларим бор, рўзғорим алоҳида.

Мақолада баён этилганидек, ота-онамиздан қолган хонадонда укамиз - Қурбонали ўз оиласи билан яшайди. Шу уйда тақдир тақозоси билан турмуши бузилган икки синглимиз ҳам яшаб келишмоқда. Ҳамма можаро мана шунда! Яъни, укамиз ва унинг хотинига ўзининг туғишган икки синглиси оғирлик қилиб қолди.

Уй-жой, мерос талашиш, судлашиш ҳам шунга боғлиқ. Хўш, газета мухбири можарога қандай ёндашди? У қай мақсадда мақола ёзди? У бизга - оиламизга ёрдам бермоқчи эдими ёки?..

Мақолада опа-сингиллар укани судга беришган деб ёзилибди, аслида судга ука берди-ку, тўғрироғи, Қурбонали отамизнинг номидаги уй-жойни ўз номига ўтказиш мақсадида туман нотариал идорасига ариза берган, бундан хабар топган синглим Хосият ҳам шу идорага ариза топширган. Масала жанжалли тус олаётганини кўрган нотариал идора ходими ишни ҳал қилишни судга оширган.

Мен опа сифатида ака-сингиллар орасида бундай жанжал чиқишини, ҳатто судлашишгача бориб етишишларни ўзимиз учун иснод деб билиб, уй-жойни ўртада тенг тақсимлаб олиш таклифини ҳам киритдим. Ҳатто укамизнинг ҳам оиласи билан ҳовлидан чиқариб юборилишига қарши бўлдим. Минг афсуски, уйлангунича меҳроқибатли бўлган укамиз оилали бўлгач, тамомила тўнини тескари кийиб олди. Опа-сингилларидан кўрган яхшиликлари эвазига "Мен сизларнинг олдингизда қарздорман, Мавлуда опамни Маккага қўлда олиб бориб келсам ҳам қарзимни уза олмайман" деган укам, мана, ҳаммасини унутиб бутун оиламиз шаънига доғ тушириб судлашишгача бормоқда. Биз опалар унинг кўзига тик қарашдан уялмоғимиз керакми, ёки шу чоққача ювиб-тараганимизга, боқиб катта қилганимиз мукофотига мана шундай ишлар қилиб юрган укамиз бизларнинг кўзимизга тик қарашдан уялмоғи керакми?!

Тўғрисини айтсам, ҳамма гап икки синглимнинг оилавий муаммосига бориб тақалиб турибди, улар оиласи тикланса, бу ҳовли таг-туги билан укамизга қолиб кетади, майли, у яшасин ўша ерда, тўйлар қилсин, аммо лекин ҳозир, шу аҳволда икки жигари - синглиси қаёққа боради? Кўчада қолмайди-ку! Уларнинг бошига шундай кунлар тушиб турганида ота-онасининг уйига келмаса, бировникига сиғадими? Уларнинг жонига акаси оро кирмаса ким киради?

Яна айтаман, бу ғалвалар бизнинг - оиламизнинг бошига тушиб турибди, лекин ўзимизнинг ташвишимиз етмагандай, мухбир аҳволни тўла ўрганмай, бир томонлама хулоса чиқариб юборгани дард устига чипқон бўлди. Ахир у фақат укамизнинг дардига қулоқ тутмай, бизлар билан ҳам дардлашганда эди, янада холислик қилган ва мақоласи кўпроқ наф келтирган бўлур эди. Бу аҳволда, гўё опа-сингиллар айбдору, ука адолатли деган гап-сўз эл-юртнинг кўзида бизга маломат эмасми?! Оилавий можаролар истаган қадамда бор-ку! Мен уларнинг ҳаммасини газетада шарманда қилиб уринглар демоқчи эмасман, балки ҳар қандай оила можаросига аралашганда, масала атрофлича ўрганилиши зарурлигини эслатмоқчиман, холос. Шундагина, газетада босилган мақола ёрдам беради, бошқаларни ҳушёрликка ундайди.

Мавлуда РЎЗИЕВА,
Шарғун шаҳри,
Ўзбекистон кўчаси

ТАҲРИРИЯТДАН:

Гапнинг рости, саратон иссиғида Сурхондарёдек жойдан Тошкентга - таҳририятга атайин келишнинг замирида нима ётибди?

Оиланинг тинчлиги, хотиржамлиги ва оиланинг шаъни! Ўзбек учун булар ниҳоятда қадрли, азиз туйғулар! Тўғри, оилада нималар бўлмайди дейсиз, баъзан, бир қоринга сиққанлар бир ҳовлига сиғмайди деганларидек, туғишган ака-ука, опа-сингиллар келишолмай қолишади. Кўриниб турибди, мазкур ҳолатда ҳам шундай бўлган. Мерос жанжали кўтарилган, иш судгача бориб етиб турибди. Гарчи Қурбонали билан шахсан таниш бўлмасак-да, икки сингилнинг шахсий тақдирида кемтиклик юз бериб, улар ота-она уйидан паноҳ топиб турган эканлар, уларга жигарлик оқибатини кўрсатиш ҳам оддий одамгарчиликдан.

Энди мухбиримизга келсак, у низони ўрганиш жараёнида маҳалла-кўй, шу ишга мутасадди бўлган инсонлар билан гаплашган, айни шу низо билан боғлиқ кўплаб ҳужжатлар билан яқиндан танишган. Мана, ўша ҳужжатлардан биттаси — туман судининг ҳал қилув қарори. Унда юқорида раддияси чоп этилган М.Рўзиева "даъвогар" сифатида зикр этилган. Шунинг ўзи Мавлуда опанинг "аслида судга ука берди-ку" деган даъвоси замирида оиладаги келишмовчилик илдизи анчагина чуқур эканидан далолат беради.

Балки юқоридаги эътироз чоп этилса, иснодга қолишни истамаётган опанинг юрак тафти бироз босилар? Лекин гап бунда эмас. Зораки, бундай "ёздиёзди"лар ниҳоят, икки томонга ҳам таъсир этиб, халқ олдида юзлари шувут бўлаётганини тушунишса, бир қориндан талашиб тушган жигарлар инсофга келиб, иттифоққа, муросага келишса. Бундай муроса олдида суднинг қарори ҳеч қандай аҳамиятга эга эмаслиги барчага аён.

Биз ҳам, Шарғунга яхши ният билан борган мухбиримиз ҳам оиланинг барча аъзоларига тотувлик тилаймиз, холос.

Келгуси сонда:
—Тадбиркор судланган эди, уни оқласа бўладими?
— Марғиноний: қозига талаб катта.

МУНОСАБАТ

БОҒОТДА ИШЛАР ЗЎР!

Журналист ҳам яхши яшашга ҳақли

Алижон Абдураҳмоновнинг "Мухбир кепти, нима бўпти" (2000 йил, 21-сон) мақоласи сўнгида "Биз билмаган ва барча муаммолар бартараф этилган туман газетаси борми?" дея савол қўйилганди. Шундай газета бор, у Хоразм вилояти Боғот туманидаги "Боғот садоси"дир.

Иқтисодий аҳволимиз ҳақида қисқача маълумот: 2000 йил учун 3055 нусха обуна қилдик. Обунадан 6 миллион 200 минг 174 сўм пул тушди. Ҳисоб-китобга қараганда, бу маблағ қоғоз сотиб олиш, босмахона харажатлари, бюджет тўловлари ҳамда ойлик маошларга тўла етиб, ҳатто ортиб ҳам қолади. Реклама ва эълонлардан тушаётган яхшигина маблағ бу ҳисобга кирмайди.

Муҳарриримиз Ражаббой ота Раззоқовнинг ойлик маоши 12500 сўм, бунинг устига ярим пенсия пули 5000 сўм ва қалам ҳақи ҳам қўшилиб, 20000 сўмга яқин пул олади.

Ижтимоий-сиёсий бўлим мудири Д. Муҳаммедованинг ойлик маоши 9600 сўм, яна қалам "от"ини яхши юргизгани учун жами 13000 сўмча пул олади.

Қишлоқ хўжалик ва реклама-эълонлар бўлими мудири, камина - Шавкат Болтанинг ойлик маоши 9600 сўм, ёзганга яраша яна 2500-3000 атрофида қалам ҳақи, демак ой сайин 12-13 минг сўм қўлга киради. Яқинда муҳарриримиз ким реклама ва эълонларни уюштириб, ташкил этиб, пулини ҳисоб рақамимизга туширса, 50 фоиз ҳақини ўзи олиши ҳақидаги буйруққа имзо чекди. Демак, журналистлар бундан манфаатдор бўлганлиги учун ҳисобимизга тушадиган пул янада кўпаяди.

Бунинг устига ҳар янги йил, Наврўз, Мустақиллик байрами, Рўза ва Қурбон ҳайитлари, Миллий матбуотимиз куни ва бошқа байрамларда бир ойлик маош миқдорида фаррошдан тортиб мусаҳҳиҳгача барчамизга мукофот пули ёзилади.

Масъул котибимиз — Ш. Матёқубов Урганчдаги О.Абдолов номли босмахонада ҳам ишлаётгани учун биздан ярим штат — 5700 сўм маош олади. У худди Азиз Несиннинг "Оркестр одам"идай газетамиз учун лозим бўлганда металл (қўрғошин) қуяди, ҳарф теради, сарлавҳаларни ёзади ва асосийси, пухта макет чизиб, газетани яшнатади.

Ходим обунани уюштириб, ҳисобимизга туширган жами пулининг 3 фоизини олади. Бир миллион сўмлик обуна уюштирган журналист 30 минг сўмини олади. Таҳририятимизда 4 нафар ижодий ходим ишлашини айтсак, ходимлар юқоридаги 6 миллион сўм обуна пулининг қанчасини олганлиги маълум бўлади.

Бундан ташқари ҳисобимизга тушган пул ҳаракатсиз ётмаслиги учун қарзга бериб турадиган одатимиз ҳам бор. Масалан, бурноғи йилда туман пахта тозалаш очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига 700 минг сўм қарз бергандик, орадан ярим йил ўтмасданоқ 1 миллион 200 минг сўм бўлиб қайтди.

"Дамас" русумли автомашина хизматимизда, "ғиз" этиб, дала, ферма — истаган жойга бориб келамиз. Шанба, якшанба кунлари эса кўпинча Қалъажиқ дам олиш мажмуига бориб, ҳордиқ чиқарамиз, чўмиламиз, қуёшда қораямиз.

Яхши ҳордиқ — яхши мақола деганларидай, Д.Муҳаммедова 1995 йилда республика "Бизнес фонд" жамғармаси томонидан эълон қилинган "Бизнеснинг олтин қалами" танловининг ғолиби бўлди. Мен ва Азамат Сафар 1996 йил "Йилнинг энг яхши журналисти" кўрик-танловида ғолиб бўлдик.

Ҳа-а, бу мухбири тушмагурлар жаннатдагидай яшаяпти экан-ку, деган фикрга келиб қолганингизни сезиб турибман.

Шукрки, Ражаббой ота Раззоқовдай забардаст муҳарриримиз бор. У туманнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаоллиги туфайли яқинда туман ҳокимлиги томонидан "Тико" автомашинаси билан мукофотланди, бироқ ҳали машина етиб келгани йўқ...

Муассисимиз — туман ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутати — ҳокима опамиз Шакаржон Хўжаниёзова бизни ҳамиша қўллаб-қўлтиқлаб келяптилар, ҳар байрамда ўзлари таҳририятга келиб, ҳокимликнинг совға-саломларини топширадилар, танқидий чиқишларимизни эътиборсиз қолдирмайдилар. Аввало, унинг бошқарувидаги туманимиз иқтисодий бақувватлигидан обуна масаласида муаммо йўқ. Танқидий чиқишларимизга эса туман ҳокимлиги, унинг бўлимлари боғлиқ томонлари бўлса, жавоб беряптилар, бизларни қўллаяптилар. Энг муҳими — ана шу!

Шавкат БОЛТА,
тўмтоқ журналист

ТАҲРИРИЯТДАН: "Тўмтоқ журналист"нинг ёзганларини ўқиб ҳайратдан ёқа ушладик. "Нақ биз орзу қилган таҳририят-ку!" - деганлар ҳам бўлди орамизда. Яна баъзи ходимларимиз газетадаги шарт-шароитларни ўқиб, бир-бир тамшаниб ҳам қўйишди, ҳатто, айримларида бош олиб Хоразмга кетишу "Боғот садоси"да ишлаш фикри ҳам туғилди. Ҳай-ҳайлашиб зўрға тўхтатиб қолдик...

Нима ҳам дердик, юртимизда ана шундай оширо олчи туман газеталари қанча кўпайса, шу ерда яшаётган халққа ва умуман, жамиятимизга шунча яхши, шунча фойдали.

"Боғот садоси"га ва жонкуяр мухлисимиз Шавкат Болтанинг қаламига кўз тегмасин деймиз.

МАҒРИБУ МАШРИҚ
INTERNATIONAL LIFE

ТАСДИҚ

"ҚОНУНИЙ" НАЗОРАТ

Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзов республикада яшаётган чет элликларнинг хатти-ҳаракатини назорат қилиш учун махсус Қўшма Кенгаш ташкил қилиниши ҳақидаги қарорни тасдиқлади. Кузатувчиларнинг фикрича, Ниёзов бундай қарор билан ўзининг ташқи дунёдан бутунлай яккаланиш сиёсатини ниҳоясига етказиш томон яна бир қадам ташлади. Евроосиё тадқиқот маркази ҳамкори Николай Митрохиннинг таъкидлашича, Туркманистондаги хорижликлар бу сиёсат оқибатларидан эҳтиёт бўлишлари керак. Рейтер Ахборот агентлигининг билдиришича, Туркманистон миллий хавфсизлик қўмитаси, ички ва ташқи ишлар вазирликлари томонидан биргаликда бошқариладиган бу кенгаш мамлакатга келаётган ва бу ерда вақтинча яшаётган чет элликларнинг фаолиятларини яқиндан кузатади.

"Аслида янгилик эмас. Туркманистон давлати чет элликлар ва ўз фуқароларининг фаолиятларини узоқ йиллардан бери назорат қилиб келмоқда", дейилади "Озодлик" радиоси хабарида. Бу ҳолат энди фақат расмий тус олди, холос. 6 июль куни Ашхободда Президент Ниёзов Хитой Президенти Цзян Цзэмин билан учрашганда: "Биз Туркманистонда демократик жамият қурамиз, аммо бу кўрсатмасиз ва Марказий Осиё менталитетига хос бўлади", — деди.

Туркманистон давлати 90-йиллар ўртасидан бери четдан келган барча хат-хабарларни ва телефон қўнғироқларини назорат қилмоқда, дейилади манбаларда. Ҳаттоки, ташқи дунёдан бевосита хабардор бўлиш имконияти деярли мавжуд эмас. Яқинда ҳукумат Интернет хизмати кўрсатувчи барча мустақил ташкилотларнинг лицензияларини қайта кўриб чиқди. Оқибатда эркин маълумот алмашиш имконсиз бўлиб қолди. Туркманистонда чет элликлар фаолиятларини кузатувчи кенгаш кўплаб мақсадлар учун, жумладан, чет эл дипломатлари ва сайёҳларнинг фаолиятларини назорат қилишда фойдаланилади.

1998-1999 йилларда Туркманистон расмийлари кўплаб чет элликларни, шу жумладан, россиялик журналистлар ва инсон ҳуқуқлари фаолларини мамлакатдан чиқариб юборди. Бундан ташқари жорий йил бошида Эроннинг 300 нафар фуқаросини яширин диний фаолият кўрсатаётганда айблаб, депортация қилиш билан таҳдид этди.

Шарҳловчиларнинг фикрича, тузилажак кенгаш МДҲ фуқаролари, хусусан русийзабон аҳолининг фаолиятларини ҳам назорат қилади. Афғонистондан ноқонуний эмиграциялар оқими, наркотиклар ва қуроллар контрабандасини тўхтатиш, чет элликлар фаолиятларини очиқдан очиқ назорат қилишда Туркманистон учун ягона қонуний сабаб бўлиши мумкин. Аммо бу компания ҳақиқий жиноятга қарши кураш эмас, балки давлат тарафидан содир қилинаётган суиистеъмолликларни халқаро диққат-эътибордан узоқ сақлашга қаратилган кўринади, деб хабар беради "Озодлик" радиоси.

ХИЗМАТ

"ЧИПТАНГИЗ БОРМИ, МАРҲАМАТ!"

Халқаро авиаташувчилар ассоциацияси (IATA) дунёдаги авиакомпанияларнинг ўтган йилги фаолиятини ўрганиб чиқди. IATA натижаларига кўра, 1999 йилда халқаро йўналишларда энг кўп йўловчи — 30,3 миллион киши — British Airways (Буюк Британия) авиакомпанияси хазматидан фойдаланган. Германиянинг Lufthansa авиакомпанияси 27,3 миллион йўловчи ташиш билан иккинчи, Франциянинг Air France авиакомпанияси 20,7 миллион йўловчи ташиб, учинчи ўринларни банд этган. Французлардан кейинги ўринлар Американинг American Airlines авиакомпанияси (17,4 миллион) ва Голландиянинг KLM авиакомпанияси(15,3 миллион)га насиб этган.

Океанортига қатновчи ички ва халқаро йўналишларда йўловчи ташиш бўйича олдинги олтита ўриннинг ҳаммасини америкаликлар эгаллаган. Айниқса, Delta бу борада етакчиликни ўзида сақлаб қолган. IATA рейтингига қараганда Delta — 105 миллион, United Airlines — 87 миллион, American Airlines — 81,5 миллион, Northwest Airlines — 57,5 миллион, US Airways — 55,8 миллион ва Continental — 43,9 миллион йўловчига хизмат кўрсатган.

Ички ва халқаро йўналишларда америкаликлардан сўнг қуйидаги давлатларнинг авиакомпаниялари туради: Японияниг All Nipon Airlines авиакомпанияси ўтган йилда 42,7 миллион, Германиянинг Lufthansa авиакомпанияси 42,1 миллионта, Франциянинг Air France авиакомпанияси 37 миллион ва ниҳоят Буюк Британиянинг British Airways авиакомпанияси 36,6 миллион йўловчига хизмат кўрсатган.

IATA рейтингида таъкидланишича, иқтисодий вазиятга кўра у ёки бу минтақада авиахизмат кўрсатишда ўзгаришлар мавжуд. Масалан, инқироздан сўнг иқтисоди яна авж билан кўтарилаётган Осиё давлатлари йўловчилари 1999 йилда халқаро йўналиш бўйича икки йил олдингига қараганда 9,6 фоизга кўпайган. Ёки Шимолий ва Жанубий Америка ўртасида йўловчилар оқими 1998 йилдагига қараганда 12,7 фоизга қисқарган.

Хулоса шуки, самолётда учавериш ҳам унча-мунча кишининг иши эмас. Чўнтак кўтарадими, иқтисодинг зўрми, марҳамат! Истасанг — Америка, истасанг — Осиё, истасанг — Европа!

Шароитинг ҳаминқадарми, унда саёҳату тижоратни орзу қилмаганинг, уйдан чиқмасдан ширин хаёлларга берилиб ўтираверганинг маъқулроқ.

"Иностранец"дан олинди

ЭЪТИРОФ

ЛОНДОНДА ЎЗБЕКЧА ҚЎШИҚ

Ўзбек санъаткорларининг чет элларга чиқиб, юксак маҳорат билан санъат шайдоларини катта-катта концерт залларида ром қилиши одат тусига кириб қолди. Буюк Британия пойтахти Лондоннинг ўзида концертлар зўр муваффақият билан ўтганини тилга олиш мумкин. Лекин ўзбек санъаткорларини нафақат расмий концертларда, балки қўшиқ шайдоларини турли маросимларда хушнуд қилиш ҳам бир қатор одатга айланиб қолди.

Муножот Йўлчиева ва Шавкат Мирзаевларнинг ўз ансамбллари билан сўнгги бор Лондонга келиши ҳам нафақат муҳташам "Эллизабет-холл"-даги концерт билан чегараланди, бу сафар ўзбек санъаткорлари Лондон мактабларининг бирида ўқувчилар учун хайрия концерти беришди.

Ўша куни Лондон чеккасидаги оддий мактаб аҳли жуда ҳаяжонда эди. Мактаб директори саҳнани ўзи тайёрлаган, ўқитувчилар ва ўқувчиларга Ўзбекистон ҳақида билганларини айтаётган, ўқувчилар уст-бошини қоқиб, тозалаб, антиқа бир маросимга ҳозирлик кўришган эди. Соат 11 ларда Ўзбекистон элчихонасининг машинаси артистларни олиб келди-ю, концерт бошланиб кетди.

Аввалига болаларга Ўзбекистон ҳақида, ўзбек мусиқаси ҳақида икки оғиз сўз айтилди. Сўнг ўзбек чолғулари инглиз чолғуларининг қай бирларига ўхшаши топишмоқ бўлиб кетди. Ниҳоят, Муножот Йўлчиева куйлай бошлади. Ҳеч қачон бу каби садоларни эшитмаган болакайлар оғизларини очганларича маҳлиё бўлиб ўтиришди.

Бола ҳар қаерда ҳам боладир. Уларнинг беғубор кўнгиллари чиройга очиқ. Ашула чиройи-ю Муножотнинг сарвқомати, унинг устидаги атлас-у елкасидан тушган қирқ кокил болаларни мафтун қилиб қўйди. Улар телевизорда кўрган мультфильмларидан "Оловиддиннинг сеҳрли чироғи"ни эслай бошладилар. Мактаб мудираси, Буюк Британиянинг хизмат кўрсатган ўқитувчиларидан бири П.Жонс хоним бу маросимнинг тарбиявий аҳамиятини таъкидлаб: "Бу каби антиқа маросимлар болаларнинг кўнглига дунё кенглиги турли маданиятлардан иборат эканлигини солади, улар турлича гўзаллик ва назокат борлигига ўрганишади, дунёда бағрикенглик нимани англатишини тушунишади", — деди.

Концерт тугаса-да, болаларнинг ҳаяжонли ғовур-ғувури узоқ давом этди. Болалар уйларига тарқаб кетар эканлар, ота-оналарига: "Ўзбекистон деган мўъжизавий юртдан мўъжизавий бир малика келганини ва уларга ширин-ширин ашулалар айтгани"ни завқ билан сўзлаб кетишди.

"БИ-БИ-СИ" дан олинди

ТАВАЛЛУД

"ЭНГ ХАВФЛИ..." ВА ЭНГ ОҚИЛА АЁЛ

Айни кунларда Буюк Британияда "Она қиролича"нинг юз ёшга тўлиши нишонланмоқда. "Она қиролича" Елизавета II нинг волидаи муҳтарамасидир.

У қирол Георг VI нинг рафиқаси эди. Шунинг учун ҳам унинг номи "Она қиролича" деб аталади.

Британия қироличасининг оила аъзолари Лондондаги черковларнинг бирида "Она қиролича"га бағишланган махсус маросимга йиғилдилар. Бу маросим унинг тўртинчи августда юз ёшга тўлишини нишонлаш мақсадида режалаштирилган уч оммавий тадбирдан биридир. Қиролича ҳар хил йиғилишу меҳмондорчиликларни ёқтирадиган, от пойгаси ва енгил спиртли ичимликларни хуш кўрадиган, хуллас, ҳаёт ноз-неъматлари билан лаззатланиб умр кечирадиган инсон сифатида кўпчиликка танилган.

— Қиролича сайёрамиздаги энг ёқимли аёл. У бизга худди онамиздек бўлиб қолган, — дейди бир лондонлик жаноб.

Бошқа бир кишининг фикрича, қиролича ўз ёшига нисбатан анча ёш кўринар, у ҳали ҳам жуда фаол аёл экан.

Леди Елизавета 1900 йил шотландиялик оқсуяклар оиласида туғилган. Имтиёзга тўла ва осойишталикда ўтган ёшлик йилларидан сўнг, у 1923 йили герцог, шаҳзода Альбертга турмушга чиқади. У қиролнинг иккинчи ўғлига турмушга чиқаркан, эҳтимол у ўзини қироличага хос мавқе ва ташвишдан холи бўлади, деб ўйлаб оддий ҳаёт кечиришни кутган эди. Бироқ 1936 йили қирол Эдуард VIII нинг тахтдан воз кечиши билан боғлиқ инқирознинг юзага келиши уни кутилмаган лавозимга кўтарилишига сабаб бўлади, Елизаветанинг қайнағаси қирол Эдуард VIII америкалик бир жувонга кўнгил қўяди. Лекин бу жувоннинг қиролича бўлишга нолойиқ деб топилиши сабабли Эдуард унга уйланиш учун тахтдан воз кечишга мажбур бўлади. Натижада Елизаветанинг ёш умр йўлдоши шаҳзода Альберт Георг VI номи билан тахтга ўтиради. Агар қиролича, унинг муҳаббати ва садоқати бўлмаганида Георг VI қиролликни эплай олмаган бўларди. Чунки бунинг учун унда етарлича куч-ғайрат бўлмаган. Агарда бу ишни эплай олмаганда қирол сулоласи таназзулга юз тутган бўларди. Қиролликни бекор қилиш тўғрисидаги фикрлар авжга чиққан бир пайтда Елизавета омманинг қирол оиласига бўлган ишончини қайта тиклай олди.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида "Она қиролича" Британиядаги омма қадриятларини белгиловчи сиймога айланди.

Германия самолётлари Лондонни бомбардимон қиларкан, "Она қиролича" ва унинг фарзандлари Лондонни тарк этишни истамадилар. Уларга Канадага вақтинчалик кетиш таклиф қилинган эди. "Менинг фарзандларим менсиз кета олмайди, мен эса қиролсиз кета олмайман, қирол эса ҳеч қачон кетмайди", деб айтган сўзлари кўпчиликни ҳайратга солганди. Қироличадаги Британия қадриятларига ижобий таъсир кўрсатиш қобилияти унга Адольф Гитлер томонидан "Европадаги энг хавфли аёл" дея баҳо беришга сабаб бўлганди. "Она қиролича"-нинг ўзи саноқли берган интервьюларининг бирида ҳатто қирол оиласи ҳам уруш йилларида бомба ҳужумларидан зарар кўрганини айтган. "Биз бир маҳал яқинлашаётган самолёт овозини эшитиб қолдик. Лекин бу тўғрисида ҳеч қандай огоҳлантириш берилмаганди. Шундан сўнг ғалати овозни эшитдик. Биринчи бомба биздан унча узоқда бўлмаган масофада портлади. Биз бу портлашни кузатарканмиз, сув фаввораси ердан ҳавога кўтарилди. Бомбанинг сув қувурларига шикаст етказиши натижасида боғимиз жирканч каламушларга тўлиб кетди", — деган эди қиролича.

1952 йили қирол Георг VI тўсатдан вафот этади. Ва унинг ўрнига қизи, ҳозирги қиролича Елизавета II тахтга ўтиради. "Она қиролича"нинг монарх волидаси сифатида қилган ҳаракатлари унга кўпдан-кўп мақтовлар олиб келди.

Шарофиддин ТЎЛАГАНОВ тайёрлади

ТАДБИР

СОВҒАЛАР ТОПШИРИЛДИ

Республика байналмилал маданият маркази куни кеча

яна бир тантананинг гувоҳи бўлди. Ўзбек халқининг ардоқли санъаткорлари Ғуломжон Ёқубов, Насиба Абдуллаева билан бирга қўшиқ ва рақс санъати сир-асрорларини тинмай ўрганиб, катта саҳнага яхши ниятлар билан қадам қўйиб келаётган ёш хонанда, созанда, раққосалар дасталари ўзларининг ранг-баранг чиқишларини намойиш этдилар. Дарвоқе, бу катта концерт Миср Араб Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси Матбуот шўъбаси томонидан уюштирилган "Миср — 8 минг йиллик маданият бешиги" номи остида ўтган мусобақа ғолиблари шарафига уюштирилган бўлиб, мусобақа шартларига кўра 6 та биринчи ғолиб Мисрга бепул саёҳат йўлланмасини қўлга киритди, яна бир қанча ғолиблар қимматбаҳо электр ва радио анжомлари ҳамда эсдалик совғалари соҳиблари бўлишди.

Кечада сўзга чиққан Миср элчихонасининг Матбуот шўъбаси раиси, маслаҳатчи Раъфат Ас-Сабъа йиғилганларни ҳамда мусобақа ғолибларини қизғин қутлади.

Кечада қатнашган Мисрнинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси доктор Мамдуҳ Шавқий ўз сўзида мусобақа материалларини ёритишда фаол иштирок этган маҳаллий оммавий ахборот воситалари ҳамда мусобақа қатнашчиларига совға ва мукофотлар ажратган Мисрнинг маълумотлар давлат хизмати, МДҲ мамлакатлари билан техникавий ҳамкорлик Миср жамғармаси, Мисрда сайёҳликни ривожлантириш давлат хизмати каби ташкилотларига ўз миннатдорчилигини билдирди.

Кечада Ўзбекистон-Миср дўстлик жамиятининг раиси, профессор Неъматулло Иброҳимов қатнашди ва сўзга чиқди. Унда, шунингдек, қатор мамлакатларнинг Ўзбекистондаги элчилари ва уларнинг оила аъзолари ҳам иштирок этди.

ФИДОЙИ

ИХЛОС

"Ҳуррият"нинг сариосиёлик ҳур мухбири, 38 ёшли Камолиддин Мингбоев талаба бўлмоқчи

Орзуга айб йўқ. Содда, далли-ғулли ҳур мухбиримиз Камолиддин Мингбоев талаба бўлишни орзу қилибдими — омадини берсин. Шундоқ ҳам ўн икки йилдирки, омад деганлари садоқатли мухлисимиздан юз ўгириб келмоқда.

Ўн икки йил...

Лабингизни чўччайтирманг, биродар, шу ёшда талаба бўлишга бало борми, деб. Дипломни пўпанак бостириб, ўзини савдога урган ёки ўша савил бир парча қоғозга эга бўлиб, аммо икки сатр нарса ёзиш қўлидан келмайдиган журналист озми? Гарчи қўлида "журналист" деган шаҳодати йўқ бўлса-да, олис вилоятнинг овлоқ гўшасида ҳаминқадар кун кечиришига қарамасдан ўнлаб чақирим пиёда йўл босиб, туманнинг ка-атта идорасига кундалик газета ўқиш илинжида келадиган К.Мингбоев бунақа олифталардан беҳроқ эмасми? Гарчи ёзганлари мундайроқ, кўтараётган мавзуси кўпам диққатга молик бўлмаса-да, биз назарга илмайдиган кичкина иллат унинг кўнглига таъсир этиб, қоғоз қоралашга мажбур этар экан, нима учун Камолиддин Мингбоевни "журналист" демаслигимиз керак?

Камолиддин Мингбоевнинг энг катта ютуғи — жуда самимий ва шу боиски, ёзган кичик-кичик мақолаларида сунъийлик йўқ!

Камолиддин Мингбоев — камтар ва ҳалол. Шунинг учун ҳам садақа мисоли берилган чойчақа эвазига айрим амалдорларни мақтаб мақола ёзмайди!

Яхши сўз — жон озиғи. Гоҳо таҳририятдаги асаббузарлик, машаққат-ла чиқарган газетангиз хусусида эшитиладиган даккилардан ва ё нашрингиз тарқалиши ўта муаммо бўлган бугунги кунда қўлимизга бир парча қоғоз тушади: "Газетани ўқидим, яхши, фалон мақола зўр чиқибди, илойим чарчаманглар..." Бундай ошириброқ, лекин самимий оҳангда битилган мактубдан кўнглингиз тоғдай кўтариладики, унинг муаллифи биз учун қадрдон, садоқатли муаллифимиз Камолиддин Мингбоев бўлади!

Бир сафар йўлимиз тушиб, Сурхондарёда бўлгандик. Ўшанда маҳаллий матбуот раҳбарларидан бири андек иддао ва писанда ила гапиргандики, Камолиддиннинг мен чиқармаган мақолаларини фақат "Ҳуррият" чиқаради, деб.

Майли, Камолиддин Мингбоев ёзганлари кимгадир ғарибдек туюлар, бироқ биз — "Ҳуррият"чилар учун қадрли. Олис вилоятнинг кичкинагина туманида яшаб, бизнинг манзилга икки энлик мактуб ёзибдими, демак, у — "Ҳуррият"нинг дўсти, ҳур фикрнинг дўсти! Бундай мактублар, мақолаларга саҳифамиздан жой бермасликка бизнинг маънавий ҳаққимиз йўқ!

Шунинг учун ҳам биз Камолиддиннинг "25 йиллик жамоатчи мухбир стажига эгаман" деган гапидан кулмаймиз, қуллуқ қиламизки, Сиздай садоқатли жамоатчилар кўпайсин, оға!

"Танишимни излаб, Сирғалига боргандим, уйида йўқ экан, қаёққа боришимни билмай тунни "дом"ни айланиш билан ўтказдим..." Бу гапларни ҳам К.Мингбоев пешонасини тириштириб эмас, қандайдир қувонч билан айтади. Қувончки, у Тошкентга ўқишга келган, талаба бўлиш орзусида келган, ҳар куни идорамизда таниқли журналистлар билан "қўл бериб" кўришаётганидан боши осмонда!

Камолиддин Мингбоевда қитмирлик йўқ, ҳатто пайпоқ олишга ҳам оғринади — ҳамён ҳаминқадар. Аммо унда жунун бор, матбуотга, касбга, матбуотчига садоқат...

Унинг шундай фазилатлари "Камолиддин Мингбоев — журналист!" дея баралла айтишимизга асос бўлмайдими? Шундай мухлисимизни, муаллифимизни нима учун "Камолиддин Мингбоев "Ҳуррият"нинг ҳур мухбири" демаслигимиз керак?!

... Мадад кучлари қўлласин сизни, Камолиддин Мингбоев!

А. ТУРСУНАЛИ

АЖАБО!

Уфа шаҳрида учар этик яратилибди. Ихтирочилар фикрича, бу этиклар қишлоқма-қишлоқ қатнайдиган почтачилар учун асқотади.

БОШИ ХАМ БЎЛГАН "ИДЕЯ"ЧИ

Ёхуд сувсираган шолизор

GEF
Сув - тириклик манбаидир!

Яқинда Хоразмга борганимда отамни ташвишманд қиёфада кўрдим. Отам бутун умр меҳнат билан яшаган одам — бу йил яна ҳам бойигилари келибми, кенжа укам билан шоли экишни бошлаб юборишган экан. Шолининг сув билан боғлиқлиги хаёлимни олис мозийларга етаклади.

Хоразмда ҳамма замонларда сув эъзозланиб, улуғланиб келинган, баъзан шундай гапларни эшитиб қоламанки, ҳа, бу Амунинг лойли сувини ичган дея, бир одамнинг яхшилигини улуғлашади. Қадимдан ҳам бу юртнинг қисмати Орол денгизи ва Амударё билан боғлиқ бўлган, дарё атрофларида ҳаёт гуркираб ривожланган, ҳали Европа ўзлигини танимаган кунларда Хоразмнинг қадимий Ҳазорасп қалъасида нота билан куй ижро этилган. Халқнинг фожеавий қисматига баъзан дарё ҳам алоқадор бўлиб қолган, Чингизхон Амударёнинг тўғонини бузиб, Кўҳна Урганч сув остида қолиб, тараққиётдан юз йилларча орқада қолиб кетади. Лекин барибир халқнинг ўша қуёшдан, лойқа сувлардан, кенгликлардан, қум, саҳролардан озиқ олган руҳияти ўлмайди, яна ўзига суяниб қад ростлайверади.

Мен руҳият ҳақидаги сўзни бежизга эсламадим, ҳали бу сўзга қайтамиз.

Хуллас, ер олишиб, "ҳап" дея енгини шимариб, сув яхши чиқмайдиган ерга уруғ сепишибди. Бригадир ҳам ваъда бериб юборибди: "Экаверинг, насос қуриб бераман". Отамиз шолини экворган. Бугунги кунга келиб бригадир ваъдасини бажармаган, отамнинг ерларига сув чиқмай шолиси қуриб қолаёзган. Отам шундан ташвишманд экан. Лекин отамнинг бир одатлари бор эдики, ҳар қандай жиддий ҳолатни ҳам кулги билан юмшатишга ҳаракат қиладилар:

— Шолини қутқариш операцияси бўйича ҳам бирон бир идея берсанг-чи, — дея ҳам кулги, ҳам шубҳа аралаш жилмаярдилар.

Ҳаммамиз кулдик, гап шунда эдики, пойтахтда яшаётганим ёки ижодкорлигим учунми, мендан ҳам отамнинг "халқ хўжалиги учун" фойдали идеялар чиқиб турарди. Тўрт-беш йил олдин Қашқадарёга хизмат сафари билан борганимда, бир танишимнинг уйида ҳўкизларнинг тахта пол устида боқилаётганини кўриб, сиз ҳам шундай қилинг, деб отамни ҳоли-жонига қўймадим. Орадан беш-олти ой ўтиб идеям эсимдан ҳам чиқиб кетибди, бир куни отам телефон қилиб қолдилар: "Ҳей, идеячи, келиб ҳўкизларнинг товонини тўлаб кет, тахта полда ялпайиб ётган олти ҳўкиздан бештасининг оёғига туз йиғилиб юролмай қолди, ҳозир қассобга топшириб келяпман". Мен ҳам бўш келмасдан: "Идея зўр эди, ўзларингиз қишлоқилигингизга бориб эплолмагансизлар, ҳўкизларнинг ипини узунроқ қилиш керак эди", дедим. Отам: "Агар сенинг айтганингни тўла бажарганимизда, ҳўкизларга ҳатто кўрпача тўшаб берганимизда ҳам, қолганлари ҳам қия бўлиб кетарди", дедилар.

Отам шоли машмашаси билан ўша оламшумул идеяларимни эслатаётгандилар. Бу яна бирон идея айтиб балога қолмай дегандай, ўзлари гап бошладилар:

— Бизнинг шоли экишимиз жуда тарихий бўлди, сув кам бўлди, ҳали ҳеч қайда ҳеч гап йўқ, ҳар икки-уч кундан беш-ўн минг сўмга тушиб турибмиз.

— Нима бўлди, — дейман ичим ачиб, миямга зўр идеялар келмаётганидан куюниб.

— Шоли даласидаги қўшниларимиз машинамнинг балонини тўхтовсиз ёришади, шундай қилсак, чол безор бўлиб кетиб қолади деб ўйлашадими, менам бўш келмайман, бир кун пиёда, бир кун уловда шоли отизга етиб бораман, баъзан сувни пойлаб ўша ерда қолиб кетаман. Сизга нима зарил, Матёқуб ака, дейишади.

— Йўғ-э, шунчаликка боришдими?..

— Буниси ҳолва-ю, сув учун калла ёришга, бир-бирининг оёғини чопишга ҳам боришади. Энди ҳаммаси ҳам шундай эмас, бор бир-иккита ишёқмас ёш болалар...

Отамнинг бир оз кулгу билан ичидаги оғриқларини, аламларини юмшатишга уринаётганини ҳис этиб, юрагим жизиллади.

— Э, қайданам олдик шу шолини, — дейди укам Эргаш чуқур хўрсиниб.

Болалик давримда назаримда, қишлоқ бошқачароқ эди, кейинги даврларда кўп нарса ўзгариб кетгандай. Бозор иқтисодиёти...

Бир вақтлар мен учун идеал бўлган адабиёт муаллимамизнинг Тошкентга совун олиб келганини, пулларини ўғирлатиб саргардон бўлганини эшитиб йиғлагандим, аёллар сумка кўтариб турли хил тижорат учун йўлга чиқиб кетишди, қўшнилар олди-бердисининг асоси бўлган сут-қатиқ ҳам сотиладиган бўлибди, эҳ, бозор талаблари.

Моноқ қишлоғидаги минг йиллик қўшнилар сув учун ёқа бўғишади. Одамлар бир қадар шафқатсиз бўлиб кетишгандай, нега?..

Яна бозор талаблариими, уни оғриқсизроқ, инсоний туйғуларни унутмасдан ўтказиш учун нималар қилмоқ лозим, нима қилсак, онгимизда гизланиб ётган ёвузлик, бағритошлик, қораликлар уйғонмайди?! Унинг уйғонмаслиги инсоннинг илмига, дунёқарашига, тафаккурига, руҳиятига боғлиқмасмикин?!

Ривоят этишларича, дунё дарё-денгизларини бир қамчи билан бўйсундириб келаётган Сулаймон пайғамбар Амударёни юз қамчи урса-да, амрига бўйсунмаганмиш. Пайғамбар дарёни, Амударё асов дарё, телба дарё, деган экан. Ўша телба дарё яна тўлиб-тошиб ўзанидан ошиб оқар, буни кўҳна тарих кўп бора кўрган, лекин кундалик иш, тирикчилик учун дийдаси қотиб бораётган ҳамқишлоқлар, навқирон йигитлар бир кун келиб бу кунлар ҳақида ҳеч бўлмаса ўшанда жуда ғўр бўлганмиз деб ўйлармиканлар?

Отам яна куладилар: "Шу энди машинанинг балонини тешмасликларига қарши бир идея ўйлаб чиқарсанг", дейдилар... Фақат жуда қаттиқ кетма, яна машинанинг тўрт дигирчаги осмондан келмасин, дейдилар.

Саломат ВАФО

Ўзингни англаб ет!
ҲУРРИЯТ МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА
26 июль - 1 август
30-(183)-сон

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир Хуршид ДЎСТМУҲАММАД

Таҳрир ҳайъати: Азамат ЗИЁ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Наим КАРИМОВ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР, Норали ОЧИЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Амирқул КАРИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт- матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Зокиржон АЛИБЕКОВ
Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 18.00
Буюртма — 1 - 645

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi. Sahifalovchi: Sh.SAYDALIYEV

Омон МАТЖОН

ТЎРТ ЛАВҲА

"Тўрт" сўзида ҳам гап кўп. Тўрт унсур дунё. Рубоий. Олам томонлари. Тўрт томон қибла — бепарволик ва ҳ.к.

Замондошлар — ўзинг билган, кузатган кишилар, ҳолатлар ҳақида бир не айтиш кўп ёқимли, аммо қийин иш. Кераксиз ортиқчалик, ундоқ ё мундоқ баҳо бериб юбориш мумкин.

Яқинда Абдулла Орипов билан бирга Эллик қалъада Шеърият байрамида қатнашиб, олган таассуротлар ўзи яна янги бир олам.

Ўз баъзи кечинмаларим, мустақиллик қувватини сусайтираётган айрим унсурлар ҳақида ҳам сўзлаш мавриди келди чоғи.

АЁЗ ҚАЛЪАДА

Ўн учинчи июн.
Дали феъл карвон —
Ҳар бири тепа-тоғ беш-ўн ижодкор.
Чошгоҳ.
Чиқиб бордик Аёз қалъага,
Сатҳ мавқе алмашди.
Ўнгланди виқор.

Баландлаган сайин Ёруғликнинг ҳам
Тафти-таровати ўзгарди,
нечун?!
Демак, Одам ёруғ дунёга келар
Нурлар мавқеини танимоқ учун!

Кундуз,
уфқ сари кумуш йўл тўшаб,
Кечадан қутқарди Аёз қалъани.
Ўтга палён ташлаб
Абдулла Ориф
Кузатар тўртми-беш шоир болани.

Ҳув пастда туманли ва шов-шув шаҳар
Қўнғир сукунатга тушади қирдан,
Давронга не таъбир излайди шоир
Ёнида — бу ёшлар сўйлаган шеърдан.

У билар, бир гугурт чақилса бунда —
Тепалар талпинар Аштархонгача.
Демак, бир туғён бор шоир қалбида,
Бир сўз бор — етмоғи даркор хонгача!

Элни огоҳ этмиш ҳар кори-ҳолдан
Қадимда қалъалар ўт ёқиб магар,
Шоирнинг ҳар сўзи тоғ чақмоғидек
Келар авлодларга оташин хабар!

Шоир сезар: бу дам елкаларидан
Янги тонг номига ўқилар азон.
Икки юз етмиш минг фаришта келар —
Манглайига тождек инар Каҳкашон!

Зотан, Нозил Ҳақдан бехабарлар кўп,
Кўпдир Бахтни кўрмай ўтиб кетганлар.
Кўпдир ўн икки бурж атойи нурни
Эрмак ялт-юлтларга зое этганлар.

Устоз теграсида Аёз қалъада
Нурли хаёлларга ёшлар толадир.
Ҳар бирининг нажиб нур нисбаси бор,
Бари замини бир туташ қалъадир.

Гарчи энди огоҳ гулханларию
Қоровул тепалар асри эмасдир.
Аммо адлу миллат ҳимоясига
Шоир ҳам ёниқ сўз айтса, шу басдир!

Тилла сур терида — зар лавҳлар акси,
Дунёда илк китоб нозил бўлган жой.
Ҳолий астодонлар ичра мунг кезар:
"Не излаб кезарсан, ҳой тулугум, ҳой..."

Тисланиб туб-тубин очар Жайҳун ҳам,
Мавжларин дўппослаб тинар Ақчакўл.
Қадим денгизлардан ёдгор бархванлар
Бирдан излаб қолар ўнгми чапга йўл.

Карвонбоши шоир, қаҳрамон инсон,
Гирдида Бошчи ҳам — Қўшчи ҳам ҳалак, —
Аср, балки эра алмашар йилда
Нечун мунда кезар, эй кўҳна фалак?!

Ортиқча сўз, лутфу даъватларсиз саф
Боқар замондошлар дилига шоён:
"Ҳой, ким, не одамсан?!
Ичингга бир боқ —
Қалбму у ё совиб ётган астодон?!

Фурсат оз!
Эрк бутлар ўз шажарасин,
Ҳарф титар кечмишлар алифбосидан.
Уч минг йиллик соғинч!
Гапир, бор бўлсанг
Бир парча, бугуннинг Авестосидан.

Тоғдай таянчи бор элимнинг бугун,
Оташ посбони бор, шукр,
толе ёр.
Ва эртанги кунга мағрур
йўл олган
Бу сафда менинг ҳам,
шукр, ўрним бор!"

2000

ЗАМОН САҲНАСИДА

Ўн иккинчи апрел.
Олтмиш биринчи...
Гагарин учмасдан тўрт соат бурун.
Бир ўғлон куйларди:
Водий. Тоғ пинжи.
Чертиб шаршаралар кумуш торларин.

Кимди бу болакай,
Хаёли осмон,
Чақмоқ авжи билан кўкка урган бош?!
Бундайлар ўзи ким — тарҳи тоза жон,
Эранларга ошно, ҳурларга сирдош?!

Фано дарвишлари шундоқ сарсари
Кезиб ҳофиз, шоир сувратларида,
Элин огоҳ этган, ундаб кўк сари,
Мутеликнинг оғир кулфатларидан.

Бардам бўл,
Зулумот — музшинак қўрғон,
Шабпараклар кесса ўт нафасингни!
Ҳасад қазноғига гунгурт эшикбон
Кўмишга шошилар нисбанг-сасингни.

Юксак пардаларга чиқ маъно сари,
Мубҳам зиналарга урилмасин соз...
Юртнинг чўнг мақсадли сендек
шерлари
Бирлашган лаҳзаси — Ватандир,
холос!

Қутлуғ истиқлолнинг ойинасидан
Ҳализамон кетмас ул кечмиш доғлар.
Ҳали бор: фидойи зотларга қасддан
Чил бермоқчи бўлган қинғир оёқлар...

Қудрати бир қалбда гарчи жамулжам,
Илҳом — шафиъ нурдир минглар
дилига.
Элнинг олмос торли ҳофизлари ҳам
Нурпайғом вакилдир ҳақ расулига.

Ўн иккинчи апрел.
Олтмиш бир. Саҳар.
Буюк зиёратлар олдинда ҳали.
Тонгни жим кузатар мағрур чўққилар...
Замон саҳнасида — Ҳофизнинг гали!

2000

ПОСОН ТАКА

Қай кун Қизилқумни кесиб ўтаётиб,
Кўзим тушди жа бир посон такага.
Бир кўзи — подада, бир кўзи ўтда,
Бот-бот қараб қўяр чўпон акага.

Қўнғироқ — ўзида, сурув — бир сиқим,
Аммо чўпонидан узилмас кўзи...
Воажаб, шунча эрк, кенглик
берсанг ҳам
Ўзича бир қадам отолмас ўзи.

1999

БЕЛГИЛАРИМ

Бир пайт Пайғамбаримиз (С.А.В.) ғанимларидан қочаётиб, чорасиз бир ҳолда қолганларида, бир дарахт, иккига бўлиниб, жой беради.
Аммо у кишининг тўнларининг бир парчаси тишда қолади. Буни зағизғон кўриб туради ва... сотади.
Шундан бери зағизғонлар ўз тухумини тумшуғидан — қон қусиб туғармиш...

(Рустам ака айтиб берган ҳикоядан таъсирланиб).

Мен на пайғамбарман ва на саҳоба,
Ҳатто уч-тўрт шайхга пир ҳам эмасман.
Кимдандир қочиб ҳам келяпганим йўқ,
Тинчман,
хаёлларим билан сал мастман.

Лекин тасаввурим — ўн икки буржда
Дарбоздир. Каҳкашон — қўлимда лангар.
Гоҳи ёш боламан, гоҳ минг яшар чол,
Гоҳ борман,
Гоҳида мутлақ беасар.

Мен нетай, тонгдами ё кун ўртада,
Юрсамми, тинсамми ё сокин тунлар —
Шингарфу лоларанг шуълалар келиб,
Парвозга чорласа илоҳий унлар.

Шу нурлар, шу чорлов — абадиятнинг
Қалбимга чўзилган гулдастасин боз,
Кимларгадир сўзлаб бергим келади,
Улашгим,
улашгим келади, холос.

Бошқа мақсадим йўқ.
Жим ўтирибман.
Тубсиз зимистонда зуваладир Ер:
Қуёшдан — меҳрдан йироқ тушмай деб,
Хаёлларим каби чуваладир Ер.

Аммо Табиатнинг ўғлиман мен ҳам,
Бир бурда нон билан тирикман не сўз.
Қўлим дастурхонга узалмай бурун,
Сезаман: Кузатар ўпқондай бир кўз!

Тўғри, нуқсоним кўп, нечук иш қилмай,
Минг гизлай — очилиб қолар бир ёғи.
Бачкиларин қирқсанг қайбир оғочнинг,
Юзга урилгандай битта бутоғи...

Ҳа, мен ҳам ошиқман, мен ҳам севаман,
Жисмимда қирмизи бахмал парча бор.
Шунга оппоқ дурлар сочилган чоғи
Дунёнинг маркази менман — бахтиёр!

Ошуфта Кубронинг айёр ҳурлари
Макрини юз гулга гизларкан уста,
Мен ҳатто растадан даста гул олсам,
Кимдир тикан қўшиб шарҳ этар
пастда.

Дарё қирғоғида қолган изимни
Ювган тўлқинларнинг аҳволига вой:
Бунинг учун неча Орол қурийди,
Дарё ҳам бўтан йўл тутар ҳойнаҳой.

Қай куни "Қаранг!" деб, бир азиз жонга,
"Тунд булут қочди!" деб кўкка имласам,
Устимизга келди бир кас, турқи терс:
"Мени ғийбат қилдинг?!
Ҳе... ўч олмасам!.."

Буларга не керак?!
Нимам табаррук?!
Нимани ва нега кимдан яширай?!
Балки ўзимда ҳам, тўғриси, гап бор —
Маъно ичра, дейман, маънога кирай...

Масалчи шоирга бугун ким ҳам зор,
Ошкор лаганбардор — баттар фожиа.
Аммо мен ҳеч қачон чўкка тушмадим
Ҳеч битта тузумнинг тахти тожига.

"Асра! Сақла!" дейман.
Мунржот — овунч,
Мени ҳам шарпалар ўраб олади.
Шулардан қанчалар қочмай, бекинмай,
Доим Алланимам... чиқиб қолади!

Ана шуни кўриб ёвлар ғужанак,
Ушлаб,
тишлаб,
тортиб,
маърабб, бузуқ қон.
"Омон, қўлга тушдинг!" —
Хезлар байрами!
Сал нарида мамнун ўйнар... зағизғон.

Саховатий бир жон, ҳатто тушимда
Менга шўх оқ тойчоқ қилсами тортиқ,
Уюр на! Дулдул на! Юрт, эл, Ватан на!
Шоирин есалар тик, дорга тортиб...

"Оллоҳу акбар"ни эшитмак учун.
Луи Армстронг ойга чиқади —
Бунда терак учи қалқса, сотқинлар —
Ерда — қулоғига пахта тиқади!

Аммо мен қўрқмайман!
Агар ёлворсам,
Юз гужум ёрилиб — жой берар тайин!
Юртимдан яширин ишим йўқ,
мунда
Очиқ сўзлайин деб келдим,
атайин!

Мудом кафтингдаман,
бағрингда, элим,
Шунга шукроналар айтаман кунда!
Туғилганим учун шукр айтаман
Хоразмдай танти, очиқ заминда!

1998

"Топилдиқ"

РАШКНИНГ ЗЎРИ — ХЎРОЗДА!

Дунёда ҳамма ўзини мағрур кўрсатишга ҳаракат қилади. Мақтанчоқлик ва мағрурлик ҳаттоки ҳайвонлар орасидаям кенг тарқалган... Хотин-халаж, йигит ва эркаклар ўртасида рашк, бу — бор нарса! Лекин товуқларнинг гарданидан рашк балосини юлқиб ташлаганидан ҳайронсан... Қолаверса, юз товуққа бир хўроз эгалик қилиб келганидан таажжубланасан. Аммо шунисига лол қоласанки, бир тождор хўрозни ўзларига эга қилиб келаётган товуқ зотига офаринлар айтгинг келади. Юз товуққа эрликни адо этиб келаётган хўроз шунча бахтга муяссар бўла туриб ҳам ўлгудек очкўзки, қўшни хўроз меҳмонга ўтиб қолса, рашк ўтида адойи тамом бўлади. Шиддат билан жангга ҳозирлик кўради.

Ҳалиям одам боласига тасанно айтсанг арзиркан: Бир йигитга бир хотин, ёки бир аёлга бир эркак. Қани, бирор эркак бошқа бир аёл билан гаплашиб кўрсин-чи, кечқурун дунёнинг барча лаззатларидан маҳрум бўлади... Фалокат босиб бирор аёл бошқа бир эркак билан гаплашиб кўрсин-чи, ўша оқшом юз-кўзи кўкармасдан қўймайди...

Муҳими шундаки, товуқлар ўртасида оилавий оқибат мустаҳкам экан. Нима бўлгандаям товуқларнинг ҳеч бири шум толеидан нолиб эрининг устидан арз қилмайди.

Катак эшиги очилиши билан хўроз савлат тўкиб ташқарига йўл олади. Турли рангдаги товуқлар унинг орқасидан мақтанишиб саф тортишади.

Шармсиз хўроз ҳеч нимадан тап тортмай хотинларидан бирини танлаб "усул" кўрсатади. Шаққуфтори эса момиқдай патларини ёйиб унинг остидан ажаб таманно-ла чиқиб келади. Хўроз ҳеч нарса бўлмагандай донлайди-да, яна бошқа танноз томон равона бўлади...

Турсун МАҲМАДАЛИЕВ

"Тико" минган санамлар,
Ҳуснингиз ром этибди.
Бир зум тўхтаб қаранглар:
Баҳор ўтиб кетибди.

Кийикнинг хаёлидай
Шўхлик, қаламқошлик ҳам.
"Тико"нгиз шамолидай
Ўтар-кетар ёшлик ҳам.

Сирожиддин САЙЙИД

ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН

Муҳаррирнинг юмор туйғуси кучли эди — ҳамма ҳажвий сатрларни ўчириб ташлади.

* * *

У журналистикада янги эмас: мақолаларини бир неча йилдан бери чоп этишмайди.

* * *

Журналистнинг мақолаларига қараб хулоса чиқарманг, ҳаётда у ақллироқ бўлиши мумкин.

* * *

Факт — қайсар, лекин муҳаррир фактлардан-да қайсарроқ бўлиши мумкин.

* * *

Хонада ҳали ҳам аввалги (собиқ) муҳаррирнинг фикрлари учиб юрарди.

* * *

Фикр қанча кам бўлса, уларни ифодалаш учун шунча кўп сўз керак бўлади.

* * *

Ўзгаларнинг фикрини ўқувчилар билан жон-дилдан алмашарди.

* * *

Янги саҳифа бўлганда эди, унинг учун эски материаллар ҳар доим топилади.

* * *

Ўз фикрингга қўшилмаслигинг қийин, муҳаррир фикрига қўшилмаслик ундан-да қийинроқ.

ФОЗИЛА тайёрлади

Хонанда Майкл Жексон келгуси "Замин юлдузлари" фестивалига қатнашиш орзусида эмиш

ЛИФТ — ХОНА ЭМАС!

Афанди йўлда кетаётиб бир хуржун топиб олибди-ю, қувончидан уни сотиб пул қилиш учун бозорга шошибди. Бориб қараса, хуржун йўқ. Уни қаердадир тушириб қолдирибди. Ғамнок бўлиб қайтиб келаётса, одамлар ундан:

— Афандим, хуржунни қанчага сотдингиз, — деб сўрашибди. Шунда афанди:

—Қанчага олган бўлсам, шунчага, — деб жавоб берибди.

* * *

Бир киши Лондондаги меҳмонхонадан ўзига бир хона сўрабди. Ва уни кичкина хонага олиб киришибди. У ерда ҳеч нарса йўқ экан. Шунда у:

"Менга бу хона ёқмади, керак эмас", — дебди.

Хизматчи:

— Сизга ҳалиям шу ерда қоласиз деганимиз йўқ. Бу хона эмас, лифт-ку.

* * *

Фильм режиссёри:

— Ҳозир сиз тўртинчи қаватдан сакрашингиз керак.

Актёр:

— Менимча, ё жароҳатланаман ёки ўламан.

Режиссёр:

— Хавотирланишга ўрин йўқ, ҳаммаси яхши бўлади, ахир бу фильмдаги энг охирги саҳна-ку.

* * *

Бир фермер Чикагога шаҳар айлангани келибди ва меҳмонхонага жойлашибди. Шаҳар айлангани чиқаётган пайтида хизматкордан овқатланиш вақтини сўрабди. Шунда у: "Бизда нонушта 7.00 дан 11.00 гача, тушлик 12.00 дан 13.00 гача ва кечки овқат 18.00 дан 20.00 гача" дебди.

Шунда фермер ажабланиб дебди: "Унда мен қачон шаҳар айлангани чиқаман?"

НАЗОКАТ тайёрлади

ҚОР... СОВУҚ

Ота ўғлидан сўради:

— Ҳар доим расм чизардинг, нега энди чизмаяпсан?

Ўғил:

— Нима чизишимни билмаяпман.

Ота:

Мана, ёғаётган қорни чиз.

Ўғил:

— Э, йўқ, бўлмайди. Қўлим совуқ қотади, ахир қор совуқда!

Камолиддин МИНГБОЕВ

АЖАБЛАНМАНГ...

Ҳурматли таҳририят!

Истиқлолимизнинг 9 йиллиги олдидан журналистлар ўртасида мини-футбол мусобақаси ўтказилаётганидан ҳамма хабардор. Бу мусобақада ўтган йили "Ҳуррият" ва "Ватан" газетаси жамоаларидан таркиб топган "Ҳур-Ватан" жамоаси яхши қатнашган эди. Бу йил эса "Ватан" газетаси чиқмаяпти, шунга қарамай "Ҳур-Ватан" жамоаси бор. Бу йилги мусобақада ҳам иштирок этди. Футбол жамоа аъзоларига мундоқ назар солсам... А.Ташановдан ташқари "Ҳур-Ватан"да бирортаям "Ҳуррият" газетаси ходими йўқлиги мени ажаблантирди...

Шунга изоҳ берсангиз.

Пўлат ШАВКАТ ўғли

Учқўрғон

* * *

Бунинг ҳеч ажабланадиган жойи йўқ, "Ҳур-Ватан"да А.Ташановдан ташқари ходимларимиз бор. Масалан, Х.Дўстмуҳаммад — бўлажак клуб президенти, Н.Очилов — вице-президент, Т.Акбаров — бош мураббий, З.Гадоева — шифокор-ҳамшира, З.Алибеков — маслаҳатчи, Ш.Сайдалиев — менежер...

Ўйинчиларга келсак... "Ҳур-Ватан" легионерлардан таркиб топган...

Так что, ажабланманг...

БОШҚОТИР... МА!

Қуйидаги янги ўзбекча бошқотирмада ўзбек халқ мақолларидан иккитаси яширинган.
Саволлар қисқача ва лекин бўш катакларга аниқ, тўғри ва лўндагина жавоб жойлаштириш кифоя.
Умумий сўзлар йиғиндисидан мақол келиб чиқади.
Қани, билимингизни бир синаб кўринг-чи?

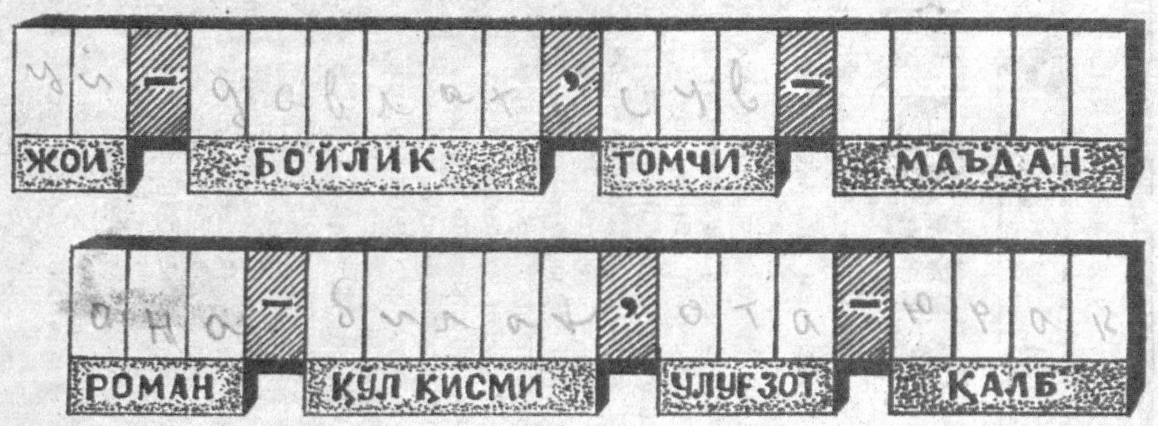

ТУЗУВЧИ: Анвар МИРЗАЗОДА

"ҲУРРИЯТ"
"Ташриф"
&
"ЁШЛАР"
"Куйларим осмон"

Диққат! Диққат!

Газетамизнинг қадрли муштарийлари! Қуйида берилаётган саволимизга биринчи бўлиб жавоб топсангиз, "Ёшлар" радиоканалининг махсус совғасига эга бўласиз.

Қайси ёзувчи ўз асарида Ер шарини апельсинга ўхшатган?

Эслатма: саволларга жавоб топгач, 4 кун ичида мазкур купонни "Ёшлар" радиоканалига топширишингиз шарт! Ғолибларга "RADIO-RECORDS" студиясининг совғалари берилади.

Рассом Ҳ.СОДИҚОВ

Афоризм

Тушга қайнона кирса — нохушлик!

Ўркида

ООО "Автотехкомплект сервис" ЛИКВИДИРУЕТСЯ.

Претензии принимается в течении 1 месяцев по тел. 29-69-62

* * *

Тошкнт шаҳар Миробод тумани ҳокимияти томонидан 2000 йил 6 январда Номиров Суннатилло Суюнович номига берилган №0304203 рақамли савдо гувоҳномаси йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Укажоним Одилбек! Таваллуд кунинг билан чин дилдан табриклайман. Дунёнинг барча яхши неъматлари сенга бўлсин, жигарим!

Опанг ШАҲНОЗА